

Fjell&Vidde

Nr. 4 © 2024
Den Norske Turistforening

↓ Været er i vinden | John Smits | Ville Vesten

Almost done.
Just 600m more.

| Rise
| with
| the
| Mountain

MAMMUT

FINN DET BESTE KJØKKENET FOR EVENTYRET DITT

Hvert store eventyr begynner med et lite steg.

Eller i dette tilfellet, noen få steg, der du finner det beste kjøkkenet som passer dine behov.

Svar på spørsmålene i vår guide for å få den beste starten på reisen din.

PRIMUS

THE ADVENTURE OF NATURE AWAITS.

Silva Outdoor Headlamps

Thrilling moments await after dusk. Adventures for the curious. Bring your headlamp on unforgettable journeys and prepare for wonder. Discover & Explore are more than a source of light. They are powerful, waterproof and durable headlamps that unlock unlimited possibilities.

SILVA

Leder.

Ryktene skal ha det til at Yr-appen har gått så varm i sommer at man kan mistenke at den er påvirket av global oppvarming. Aldri før har vi så febrilsk klikket oss inn for å sjekke været som nå. I juli år ble det satt ny rekord på Yr med 13,5 millioner besøkende i løpet av én uke.

Nok en varm sommer ligger i bakspeilet. I hvert fall hvis vi zoomer ut og ser på det hele i et globalt perspektiv. Her i Norge vil vi gjerne si at været har vært «greit nok», og vi er bare sånn passe fornøyde. Bortsett fra heldiggrisene oppe i nord da, de stakk vel av med tidenes sommer i år? For en gangs skyld.

Det som er helt sikkert, er at været opptar oss nordmenn. Været blir fort vekk et samtale tema når vi møtes. Enten det er på butikken, i jobblunsjen eller på hvilken som helst DNT-hytte. Og det er her Yr kommer inn i bildet. En nylig publisert artikkel på nrk.no kaster lys over denne folkesporten: Det kan være historiske årsaker til hvorfor nordmenn er så opptatte av været, mener en sosialantropolog.

Den forklaringen er jeg villig til å kjøpe. For vi er jo et land tuftet på bønder og fiskere, og da er det klart at du er opptatt av været. Kanskje kan vi strekke oss så langt som å si at denne besattheten av været ligger nedarvet i genene våre? Det er litt stilig å tenke på.

Denne utgaven av Fjell&Vidde er dedikert til vær, og jeg håper du blir litt klokere, samtidig som du blir inspirert til å ta deg en tur ut uansett vær.

MAGNUS NYLØKKEN
Redaktør

54 På en prikk → Kunstner Danny Larsen skaper verkene sine på en helt unik måte.

42 Værfast → Fire turfolk tipser om hva de gjør inne, når de helst vil være ute.

18 Værharde hytter → En uoffisiell kåring av den mest tåkete, mest regntunge og mest stormfulle DNT-hytta.

32 Værmannsen → John Smits elsker vær – og snømåking.

Innhold

- 10 Hyttelista
- 12 Været fra A til Å
- 18 Værharde DNT-hytter
- 30 Kultur om natur
- 32 Portrett: John Smits
- 42 Værfast
- 50 BIO: Lapprose
- 54 Danny Larsen
- 66 Kari Slaatsveen
- 70 Smeltende isbreer
- 80 Veiviseren
- 82 T-sidene
- 96 Kryssord

70 Levende og livløs → Hva ville isbreene sagt, dersom de kunne snakke?

12 Været fra A til Å → Alt du ikke visste at du trengte å vite om været.

Fjell&Vidde

Utgiver

Den Norske Turistforening
Youngstorget 1, 0181 Oslo
Tlf. 4000 1868 • dnt.no • info@dnt.no

Generalsekretær

Dag Terje Klarp Solvang
dag.terje.solvang@dnt.no

Landsstyreleder

Per Hanasand
per.hanasand@dnt.no

Medlemskap

Tlf. 4000 1870 • dnt.no

Redaktør

Magnus Nyløkken
magnus.nylokken@dnt.no

Fotojournalist

Line Hårklau
line.haarklau@dnt.no

Redaksjonell rådgivning

GR&EI
greioslo.no

Design

Bielke&Yang
bielkeyang.no

Trykk

Ålgård Offset

Annonser

A2media AS
Knut Rismyhr • tlf. 900 95 203
knut@a2media.no

Camilla Sparby • tlf. 477 07 338
camilla@a2media.no

Forside

Line Hårklau

Utgis fire ganger pr. år f.o.m. 2024.
Opplag 171 393 • ISSN 0332-8775

Trykksak
2041 0652

NorgesGruppen

PÅ SPORET AV ET SUNT LIV

NorgesGruppen og Den Norske Turistforening er turkamerater.
Kombinasjonen av et aktivt friluftsliv og sunn mat
er et godt grunnlag for god helse.

Turpartner

DESIGN: TERESA / FOTO: DNT

⟨ 10 hytter tett på elementene ⟩

Foto: Morten Noremsaune

FINSEHYTTA

HAUKELISETER

Foto: Håkon Aarhun

TÅKEHEIMEN

Foto: Line Hårklau

Hyttelista

Hvilke har du besøkt?

☐	1. FANNARÅKHYTТА, Jotunheimen (DNT Oslo og Omegn)	☐	6. BLÅBREBU, Ålfotbreen (Flora Turlag)
☐	2. TÅKEHEIMEN, Svartisen (Bodø og Omegn Turistforening)	☐	7. GAUSTATOPPEN TURISTHYTTE, Telemark (DNT Telemark)
☐	3. FJØLØY, Ryfylkeøyene (Stavanger Turistforening)	☐	8. FINSEHYTTA, Hardangervidda (DNT Oslo og Omegn)
☐	4. KRÅKENES FYR, Vågsøy (Ytre Nordfjord Turlag)	☐	9. HAUKELISETER, Haukelifjell (Stavanger Turistforening)
☐	5. RABOTHYTТА, Indre Helgeland (Hemnes Turistforening)	☐	10. SNYTINDHYTTA, Hinnøya (Vesterålen Turlag)

DNT Turpakke
pluss

HØST I DET FRI

Verdigenstandsforsikring

Med DNT Turpakke Pluss kan du forsikre mange av tingene som ofte er med på høstturen. Forsikringen gjelder for situasjoner der reise- eller innboforsikringen ikke helt strekker til.

Hvis for eksempel teltet blir ødelagt ved et uhell, du mister et stormkjøkken på veien eller kanoen blir ødelagt under transport, vil DNT Turpakke kunne hjelpe deg økonomisk.

Turpakken har en lav egenandel, og du trenger ikke spesifisere hvilket utstyr du vil forsikre litt ekstra.

Les mer på gjensidige.no/dnt
Vi ønsker deg en opplevelsesrik høst!

Væremelding

Tekst Eivind Eidslott © Illustrasjon Torstein Greni

Å være i uvær eller bare være i pent vær. Det er spørsmålet.

Jeg våknet brått i østenden av Langedalstjernet, høyt over Bygdin, midt i Jotunheimen. En spektakulær regnbyge hamret mot telttaket. Kraftige vindkast grep fatt i ytterduken og brukte den som stortromme. Lydene var overraskende skarpe, volumet ubehagelig høyt. Det var som om hele teltet ristet og skalv. Jeg fikk venstrearmen raskt opp av soveposen og stirret på klokka.

Den viste 03.48.

Ved siden av meg lå familien og sov. Eller bare lot de som?

Jeg forsøkte å si noe til min kjære, men stemmen min nådde ikke frem.

I et kort øyeblikk fikk jeg følelsen av å være i fare. Tenk om det kommer enda mer nedbør nå? Tenk om elvene flommer over? Tenk om vinden tar seg opp enda noen hakk? Tenk om hele teltet bryter sammen? Tenk om vi må ut og gå i dette mørket? Og enda verre: Det er ingen mobildekning her! Det er mange kilometer ned til DNT-hytta Torfinnsbu! Og Torfinnsbu er heller ikke verdens navle!

Så forsøkte jeg å trøste meg selv: Teltet er jo laget for klatreekspedisjoner i Himalaya. Vi satte det opp langt fra elva – og langt fra vannet. Vi strammet opp alle bardunene i går kveld. Vi har flere hodelykter. Vi har nok mat, drikke og gass til å bli her i flere døgn. Vi har masse klær som tåler vind og regn.

Vinden tok seg opp enda et hakk, men likevel sank pulsen.

Liggende i en varm sovepose, 1510 meter over Operaen, komponerte jeg en liten arie.

Med naturen som orkester.

Og en intrikat tekst til tenoren.

Av en eller annen grunn ble manuset skrevet i alfabetisk rekkefølge.

Here we go:

Allværsjakke. I september 1991 – for 33 år siden – skrev Aftenposten dette: «En skikkelig allværsjakke er Berghaus Trango Extrem i pustende og vanntett Goretextstoff. Topp kvalitet til snaut 3000 kr.» Om dette var selve startskuddet på bruken av ordet «allværsjakke» er usikkert. Men vi kan i hvert fall glemme bunader med vadmel og sølv. Det er allværsjakka som egentlig er vårt mest nasjonalromantiske plagg.

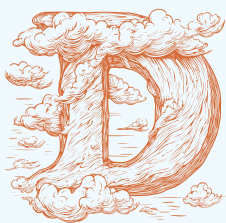
Beauforts vindskala. Hvis du studerer maleriet av den britiske admiralen Francis Beaufort (1774–1857) på Royal Museums Greenwich, så ser han umiddelbart ut som en mild og snill mann. Han har brillene i en snor rundt halsen, et oppsiktsvekkende halstørkle og et fast blikk mot horisonten. Kanskje oppfinneren av vindskalaen ble nettopp slik – etter tusenvis av dager ute i flau vind (0,3–1,5 meter pr. sekund), frisk bris (8–10,7 meter pr. sekund), sterk kuling (17,2–20,7 meter pr. sekund) og – ikke minst – orkan (mer enn 32,6 meter pr. sekund)?

Celsius. I et annet tidstypisk portrettmaleri finner vi svenske Anders Celsius (1701–1744). Det kan se ut som om han bærer en hvit parykk som står i fare for å bli tatt av Beauforts nedre vindskala. Men: Det kan selvsagt være at dette var geniets

«Hvis allværsjakka er vår egentlige bunad, er været vår nasjonale small talk.»

ekte hårfrisyre, også. Celsius ble født inn i en akademisk familie, var fryktelig god i matte og ble professor i astronomi allerede da han var 29 år. Da han skulle bo noen år utenlands, valgte han ikke Norge. Han valgte Frankrike og Italia – muligens grunnet en gryende interesse for hyggelige temperaturer? Uansett: i 1741 foreslo han en temperaturskala med 0 grader som kokepunkt for rent vann og 100 grader som frysepunkt. Senere foreslo to av hans egne landsmenn, Carl von Linné og Daniel Ekström, å snu Celsius' skala på hodet – og fikk gjennomslag for det. Hvis ikke, hadde vi kanskje snakket med lengsel i stemmen om norske sommerdager rundt 75 grader?

Dialoger om vær. Hvis allværsjakka er vår egentlige bunad, er været vår nasjonale small talk. Dette fenomenet har til og med fått sitt eget uttrykk: å «snakke om vær og vind» betyr det samme som å snakke om løst og fast. En rekke

norske forfattere har imidlertid bevist at slike korthugde dialoger om været egentlig rommer mer enn det man tror. Mye mer.

Ekstremvær. Natt til første nyttårsdag 1992 blåste det opp hjemme i Ålesund. Det som senere ble kjent som «Nyttårsorkanen» gikk til frontalangrep på byen vår og store deler av Vestlandet, presset store skip opp på land, rev av hus-tak, veltet biler og trær og skapte enorme ødeleggelser. Statistisk sett er det bare hvert 200. år at vinden blir så sterk som denne natta. Nyttårsorkanen endte med omtrent 29 000 bygningsskader til en verdi av ca. 1,3 milliarder kroner. Det var åpenbart at varslingsrutinene i forkant ikke var gode nok. I etterkant ble derfor bestemt at Norge måtte lage en ny varslingsplan for det som fra nå av ble definert som «ekstremvær». De første ekstremværvarslene kom vinteren 1994–1995.

Fannaråkhytta. Denne populære DNT-hytta – hele 2068 meter over havet – har visstnok 302 skoddedager i året. Gjester som har opplevd skyfrie dager der oppe blir salige i blikket i årevis. Tidligere var Fannaråken en bemannet vær-stasjon – og alle fjellinteresserte bør gå inn i NRK-arkivet og lete fram *Norge Rundt*-reportasjen om de to ansatte der oppe (NRK, 17. februar 1978). Disse fem historiske TV-minuttene forteller noe viktig om både vær, om mennesker – og om en svunnen tid. *Les mer om Fannaråkhytta på side 19.*

«**Greit nok**». Typisk svar når en nordmann har stilt en annen nordmann det tradisjonelle spørsmålet «hvordan var været i sommer, da?» Svaret «greit nok» betyr som regel en god blanding av yr, vindstille, regn, sol, sludd, kuling, hagl, 23 plussgrader, sju plussgrader, sauna, nakenbad, gåsehud, varmelampe, mygg, fiskekrok i fingeren, rømmegrøt, torden, softis, knott og lyn.

«**Helvete**». Nordmenns prefererte beskrivelse av stillestående, varm luft og temperaturer over 35 grader.

Instagram. Har utviklet seg til en nesten like viktig vær-tjeneste som Yr. Eksempel: ta et bilde av godt vær i Rondane, legg ut bildet på Instagram og skriv «Rondane leverer.» Du er sikret minst 14 likes og tre koselige kommentarer fra noen du gikk på videregående sammen med i 1974.

«**Ja**». Det nordmenn svarer når nordmenn spør «har du sjekket Yr i dag?»

Kontraster. Det er interessen for kontraster som er den sannsynlige årsaken til at ikke alle nordmenn flytter til Gran Canaria. Det å gå med sjøstøvler og sydvest på en

tirsdag i september og deretter – på en onsdag i september – gå med sandaler og badebukse, er muligens kvintessensen av å være norsk.

Lavtrykk. Et av de mest brukte ordene i offisielle, norske værmeldinger på TV og radio. Betyr som regel at det skal regne i morgen, også. Og i overmorgen. Og ut neste uke. Hvis du likevel ikke googler «restplasser til Syden», er du en ordentlig tøffing.

Millimeter. Kjent måleenhet for nedbør. Den snart 85 år gamle dagsrekorden på 230 mm har Indre Matre i Vestland fylke. Årsrekorden på 5546 mm har Brekke i Sogn. Ei såkalt «kraftig regnbygge» kan by på over 50 mm.

Nordlysobservatoriet Halde. En helt unik turistforeningshytte. Du starter i Kåfjord i Alta, følger en historisk

vandrevei, overnatter i den gamle steinbygningen fra 1899 – og vil kanskje få oppleve energirike partikler som slynges fra Sola mot din egen planet i en urovekkende fart. Altså nordlys.

O. Ja, det er sted i Norge som bare heter «O». Du finner det på yr.no. Kun én lyd. Kun én vokal. Er det ikke poetisk? Stedet ligger i Gran – og de siste 13 månedene varierte temperaturen der fra -24,9 til 26,7 grader. En kontrast på mer enn 50 grader! Det er slik vi nordmenn liker det.

Pent vær. Visste du at fagfolka – altså meteorologene – deler skydekket opp i åttendedeler? Når himmelen dekkes fra 0 til 2 åttendedeler av skyer, tar de i bruk det praktfulle uttrykket vi alle lengter etter: pent vær. 1–3 av 8 gir lettskyet vær. 3–5 av 8 gir delvis skyet vær. 5–8 av 8 skaper det vi alle frykter: skyet vær.

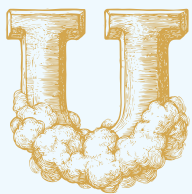

«**Quality**». Svaret du får hvis du spør en amerikaner om været under Norgesferien. Det er usikkert om hun har opplevd mest sol eller mest regn.

Runde fyr. En fyrvokterbolig ytterst på fugleøya Runde som er omgjort til turistforeningshytte. Det kan være fristende å gå ut hit for å oppleve uvær og sterk vind, men det anbefales virkelig ikke. Det fins flere eksempler på folk som har blåst overende.

Snøheim. Solrenningen. Snytindhytta. Sommerseter. Sollia. Det fins en rekke turistforeningshytter med navn som gir assosiasjoner til været. Det er kanskje ikke helt tilfeldig?

Tåkeheimen. Kanskje det beste værorienterte hytte-navnet av dem alle. Denne DNT-hytte, vest for Svartisen, er en arvtager til de to trekanthyttene som Norges Vassdrags- og Energidirektorat (NVE) fikk satt opp for å forske på breen. Navnet «Tåkeheimen» sto over døra på en av de gamle trekanthyttene – sammen med det alternative og underfundige navnet «Institutt for uhen-siktsmessig vær».

Utfrøkost. Det nærmeste nordmenn kommer nirvana (lidelsens endelige opphør) i løpet av sommerferien i hjemlandet.

Verdsette. Vanlig, norsk setningsoppbygging: «Når man nesten aldri opplever fint vær, vet man å verdsette de få dagene man får.» Etterfølges av et lite nikk, stillhet, og et stirrende blikk mot horisonten.

Weather. Og «Wetter». Pugg disse to glosene – så er du klar for korthugde samtaler med de fleste nasjonaliteter som ferierer i den norske fjellheimen.

Xylofon. Lyden av regndråper som treffer en kjele som du glemte å legge inn i forteltet ved Langedalstjernet i Jotunheimen før du la deg, kan fort minne om et barn som spiller xylofon. I det uendelige.

Yr. Vi kommer ikke utenom yr.no – dette himmelske samarbeidet mellom NRK og Meteorologisk institutt. Hvert år blir det satt nye brukerrekorder – og i juli i år ble det satt en helt ny rekord i antall brukere på én uke: 13,5 millioner! Yr viser været for over én million steder i Norge og for 12 millioner steder på kloden vår. Når det er færrest brukere? Rundt juletider. Da vet alle nordmenn at vi skal være innendørs, likevel.

Zzz. Internasjonalt anerkjent bruk av bokstaver for å beskrive snorking. Noen ganger kan det blåse og regne så mye på ei DNT-hytte at været faktisk overdøver snorkingen på sovesalen. Jeg tror det heter «stiv kuling med mye nedbør» på Yr.

Ærlighet er en dyd. Men folk er ofte uærlige når de snakker om været. Det er vanlig med 1) overdrivelser, 2) underdrivelser eller 3) apati. Eksempel på kategori 1: «været var helt fantastisk!» Eksempel på kategori 2: «været var ikke så aller verst.» Eksempel på kategori 3: «greit nok.»

Østavind. I landet vårt snakker vi ofte om vind fra vest. *Vestavind* er tittelen på både en bok og en TV-serie. Men hva med østavinden? Er ikke den like viktig? Burde ikke den også få sine fortellinger snart? Jeg bare kaster ut en brannfakkell.

Ågå en tur. Gjerne i alt slags vær. Kanskje dette – akkurat dette – er selve definisjonen på det norske?

Oppe ved Langedalstjernet i Jotunheimen gjorde vi nettopp dét. Vi tok på oss ullundertøy, ullsokker, mellomlag, skallbukse, skalljakke, skjerf, lue og votter og gikk ut i den norske sommeren.

Så dro vi hetta over hodet, stirret på hverandre og sa: «greit nok». ☺

MADE WITH

Slik får du produktet ditt til å vare i 39 år

Velg langvarig kvalitet. Norrøna ble etablert i 1929 med et formål om å lage utendørsprodukter av høyeste kvalitet. Vi har fremdeles samme engasjement. Det å kjøpe kvalitetsplagg er dyrere på kjøpstidspunktet, men hvis du tenker på hvor mange år du kan bruke det, er investeringen god. 15–30 år gamle Norrøna-produkter selges ofte til en tredel eller halvparten av den nye prisen, noen ganger enda mer.

Den ekstreme brukerdrevne produktutviklingen vår tester produktene under svært tøffe forhold av de mest krevende brukerne våre. Når behovene deres imøtekommes, vil produktene også fungere for alle andre. Vi bruker opptil tre år på å utvikle og teste hvert produkt. Mange av produktene våre bygger også på erfaringer og lærdommer fra tidligere generasjoner.

Ta vare på produktene dine. Når du investerer i kvalitet og betaler mer for det, må du pleie produktet ditt med kjærlighet og omsorg. Alle utendørsprodukter trenger regelmessig vask, og enkelte produkter trenger påføring av den slitesterke vannavstøtende behandlingen (DWR) på nytt. Selv produktene som er laget for ekstreme forhold, varer lenger hvis du pleier dem.

Reparer etter behov. Uansett hvor god kvaliteten er, vil noe bli slitt. Siden 1929 har vi tilbudt reparasjoner for å sikre at produktene våre varer i lang tid. I 2023 reparerte vi over 20 000 produkter. Vi har reparasjonssentre i USA, Canada, EU, Sveits, Storbritannia, Japan og Norge. Vi har brukervennlig registrering på nett, og behandlingstiden er mellom 5–10 arbeidsdager. Reservedeler er tilgjengelige i nettbutikken vår for DIY-reparasjoner.

Velg tidløst design. Produkter med tidløst design gjør at de holder seg relevante lenger og aldri går av moten. De blir kanskje kulere jo eldre de blir. Designfilosofien vår er Loaded Minimalism™, noe som betyr at produktene er så rene som mulig med alle viktige detaljer, inspirert av farger – koordinert gjennom tid og kolleksjoner.

Hvis du ikke bruker produktet lenger, kan du selge det til noen som vil bruke det. I 2023 lanserte vi en bruktbuikk i det nye Norrøna House, med blant annet utleie, reparasjoner og reservedeler, for å gi brukte og reparerte produkter forlenget levetid.

I flere tiår har produktene våre blitt solgt mye på digitale bruktbuikkplattformer som gode alternativer til å kjøpe et nytt Norrøna-produkt.

Apropos. Mer enn 80% av alle nylon- og polyesterstoffene vi bruker, er laget av resirkulerte fiber, beregnet ut fra total innkjøpt vekt. Alle våre dunplagg er sertifisert med RDS (Responsible Down Standard) og all ull er RWS (Responsible Wool Standard), GOTS-sertifisert (Global Organic Textile Standard) eller repressert. I 2022 anslo vi at karbonavtrykket for produksjon og frakt av et Norrøna-produkt i gjennomsnitt er 10 kg karbon (Basert på vårt karbonavtrykk delt på antall solgte produkter). Det tilsvarer 4 liter bensin eller 100 gram storfekjøtt (Ifølge US EPA greenhouse gas equivalency calculator og Poore and Nemecek 2018).

Hvis du kan bruke produktet i 30 år, vil karbonavtrykket og investeringen være verdt det.

Gunnar Aksnes brukte denne jakken på Broad Peak-ekspedisjonen i 1987. Han bruker den fortsatt når han sykler til jobb om vinteren. Han og døtrene krangler om hvem som skal ha den på seg når de står på ski.

NORRØNA

Velkommen til naturen

VILLE VESTEN

Vi kjem ikkje vekk frå at Vestlandet er velsigna og forbanna med mykje vêr. Difor tyder statistikken på at det er denne regionen som huser dei mest vêrharde DNT-hyttene.

Tekst og foto Line Hårklau

Den mest tåkete hytta: FANNARÅKHYTTE

Tåke er ei synleg samling små vassdropar eller iskrystallar som svever i lufta like over bakken. Eller du kan seie det slik: Tåke er som å vere pakka inn i ei sky. På Fannaråkhytta er det over 300 dagar med tåke i året.

– Sjølv om det er mange dagar med tåke, er det ikkje nødvendigvis tåke heile dagen, seier Ina Charlotte Moe optimistisk.

Ho ser ut vindauget på sitt vesle private krypinn, vegg i vegg med resepsjonen på Fannaråkhytta. Ei utsikt i særklasse – når ikkje tåka er der.

– Du ser Styggedalsryggen på andre sida her, seier ho og peikar.

– Styggedalstindane, Sentraltinden. Storen blir litt bak i der. Nokre gonger kan du sitje her og sjå folk på Styggedalstinden eller Storen.

Moe var styrar på Fannaråkhytta fram til årets sesong. Då leverte ho frå seg den nokså uvanlege stafettpinnen. For sjølv om det er fleire betjente hytter godt utanfor allfarveg, skil hytta på Fannaråken seg ut som Noregs høgstliggande turisthytte, 2068 meter over havet.

Over bre og bratte kneiker kjem gjester frå heile verda og i alle aldrar. Ei lita betening bur her oppe på skift nokre intense veker om gongen, så lenge hytta er open gjennom

sommarsesongen. Dei serverer frukost og middag, bakar brød og bollar og ordnar med smått og stort. På det meste er det gjerne over 100 overnattingsgjester her oppe, sjølv om sengeplassane ikkje tel meir enn 34.

Så korleis hamna ei DNT-hytte på toppen av Fannaråken? Historia starta i 1926, då Vêrvarslinga på Vestlandet bygde eit observatorium på toppen. DNT bidrog med pengar til prosjektet og fekk disponere eit rom om sommaren. Ei eiga turisthytte blei bygd ved sidan av observatoriet i 1934.

Gjestene kom og gjekk, men to vêrobservatørar var fast stasjonerte her oppe kvar einaste dag heilt fram til 1978. Ein av dei var Kjell Hauge frå Skjolden.

– Eg var sommarvikar to somrar og hadde to overvintringar i åra 1977 og 1978, fortel han over telefonen.

– Eg samlar berre på gode minne frå den tida. Ein tenkte gjerne ikkje på kor fint det egentleg var då ein var der.

Hauge var 19 år då han starta i den noko uvanlege jobben, som òg hadde sine krevjande sider.

– Vi måtte ut og ta observasjonar kvar tredje time, utanom kl. 22. Då kunne ein sove frå 18.30 til 00.30. No forstår eg egentleg ikkje at vi fiksa dette. Vi hadde sikkert 15 ulike vekkarklokker.

① Det er framleis spor av sukkerbestillinga der ein utilsikta null gjorde at 40 kg blei til 400 kg. På grunn av krevjande logistikk er middagen den same kvar dag: Vilti (tidlegare kalla Joikakaker).

② Reglane til Mattilsynet gjeld òg 2000 meter over havet. Difor er det sveitt stemning hos Marit Hindrum Grønningsæter når 80 grader varmt vatn skal gjere tallerkenar, glas og bestikk reine til neste servering.

③ Fannaråken lever opp til det tåkete ryktet sitt, her sett frå turen over Fannaråkbreen mot Sognefjellshytta.

④ Linnea Tokheim pussar tennene like ved den gamle meteorologytta, som no fungerer som sovesal for gjesten på Fannaråkhytta. I sovesalen finst det ikkje allverda av intimsone, noko Jens Stoltenberg fekk oppleve ei natt på tidleg i 2000-åra, då ein forundra nederlendar nappa han i skuldra og spurte: «Have you really been the Prime Minister of Norway?».

Den britiske familien Charlton las om Fannaråken på Lonely Planet, og no står dei her og ser utover. Dei tykkjer det er «amazing» at du kan kome opp hit og få servert mat og ei seng å sove i.

Basert på målingar gjort i perioden vårstasjonen var bemanna er gjennomsnittstemperaturen i juli og august pluss 2,6 og 2,0 grader celsius. Resten av året er snitttemperaturen negativ. Og så var det tåka.

– På hausten, når det var stilt, låg det gjerne ein tåkedott over toppen. Så snakka vi på telefon med dei nede i bygda. «Nei, det er no fint her», sa dei.

Då vårstasjonen blei lagd ned, tok DNT over bygningsmassen. Det som i si tid var heilårsbustad for vêrobservatørane, fungerer no som sovesal for gjester.

Sesongen på Fannaråkhytta varer i to månader frå slutten av juni, men sjølv om kalenderen viser sommar, kan vinteren halde eit fast grep om 2000-meters toppen. Det fekk dei to nye styrarane Tora Kyllingstad og Lars Petter Klem verkeleg kjenne på då dei skulle gjere hytta klar for sesongen. Dette var attpåtil deira aller første møte med staden.

– Vi gjekk på ski opp og måtte grave ut hytta. Vi såg ingenting dei første fire dagane, fortel dei.

Når vi snakkar med dei i starten av august, har dei blitt godt innkøyrd i rolla som styrarar. Arbeidsoppgåvene spen-

ner breitt, og logistikken er eit kapittel for seg sjølv. Å vere vertskap på den høgstliggande turisthytta i Noreg omtalar dei likevel som ei takksam oppgåve.

– Folk har fått av seg alt agg på veg opp.

Gjennom sommaren har vêrgudane vore rause med sikt og utsikt.

– Vi var førebudd på at det skulle vere tåke heile tida. Vêret har vore mykje betre enn venta. Sjølv om det er tåke, får vi ofte nokre glimt med sol og utsikt.

Og medan vi snakkar om sola, her kjem ho. Gjennom skjermen syner dei fram Hurrungane i all si prakt. Styrarparet har ei klar oppmoding.

– Ikkje sjå på vêrmeldinga, det blir ofte finare enn ho seier. Vi har ikkje avlyst breføring ein einaste dag. Vi har hatt surt og kanskje litt kjipt vêr, men ikkje farleg vêr – så lenge ein kler seg godt. Vi får mange avbestillingar fordi folk har sett på varselet ei veke fram i tid. Mange går glipp av ei fin oppleving.

Litt ruskevêr treng heller ikkje vere negativt, meiner dei.

– Det er gjerne dei turane ein hugsar best, og vi merkar at det blir ekstra hyggeleg stemning inne på hytta når det er litt kjipt ute.

OWN YOUR JOURNEY

*Not easy making it to such a remote, magical place.
Then again ... if it was, everyone would do it!*

Trek Down Sleeping Bag – funksjonell, romslig og tilpasningsdyktig – nyt enestående allsidighet med vårt Free Flow glidelåssystem og avslappede passform, ved bruk av RDS-sertifisert kvalitetsdun og resirkulerte stoffer.

 SEAT@SUMMIT

www.seatosummit.com

Den mest regntunge hytta: BLÅBREBU

① Berggrunnen består av ein spesiell raudleg sandstein frå den geologiske perioden devon, som gjev uvanleg god friksjon, også under blaute høve.

② Blåbrebu ligg 800 meter over havet nord for Grøndalen i Flora kommune og har 14 sengeplassar. I tillegg finst det ei sikringsbu, der det er tillate med hund.

③ Ei solid hengebru er bygd i dalbotnen nord for Støylsvatnet.

Foto: Anita Fjeldland

Regn er dropar av vatn som fell til jordoverflata. Nedbøren blir gjerne kalla regn om dropane har diameter over ca. 0,5 millimeter. Tett dryss av smådropar blir kalla yr. Blåbrebu ligg ved Ålfotbreen, som er den staden i Noreg der det fell mest nedbør, med kring 6000 millimeter i året.

Når ein skal avleggje eit besøk på «den våtaste turisthytta i Noreg», er det strengt tatt på sin plass å gjere det på ein regnvêrsdag. Men ei litt uvanleg øving er det jo – å leite etter den «beste» regndagen. Er det den dagen Yr spår *mest* nedbør? Eller er det lov å legge inn eit slags komfortelement i likninga, som talar for *litt* regn og *litt* opplett?

Til slutt blir det som det ofte blir: Lufta i kalenderen bestemmer. Og regn skal det bli. Først meldt i moderate mengder, så aukar millimetrane i vêrvarselet på. Eg ringer søstera mi for å sleppe å gå åleine. Men temperaturen er fin. Difor er taktikken å bli blaut, først som sist, framfor å sveitte seg klam inne i eit skal.

På ei knotete ferd langs Støylsvatnet blir alle sansar lagde i bløyt. Tallause striper rissar seg inn i fjellsidene rundt. Dei forgreinar seg nedover, langs berget, langs tinningen. Alle ned ned ned mot elva vi no har ved sida av oss, som stadig samlar krefter. Bruset tvingar oss til å heve stemma og får tankane til å tromle. Tvilen har gnaga ei stund oppover sleipe sva. Eg har prøvd å skilje det rasjonelle frå

det irrasjonelle, det ubehagelege frå det farlege. Bildet blir klårare når ein stri og omsynslaus straum kryssar vegen vår. Tre steinar å balansere kropp og sekk på. Tåka som brått pakkar oss inn i ei uvisse.

«Er du i tvil, så er du ikkje i tvil», sa ein mann då eg og ei venninne stod ved Mohns topp i Molladalen og kjende oss usikre på å gå dei siste meterane til toppunktet utan sikring. Eg seier dei same orda til søstera mi, og valet blir enkelt.

– De gjorde heilt rett, seier hytteoppsyn Stig Solheim, som har vore engasjert i Flora Turlag sidan 1990-åra.

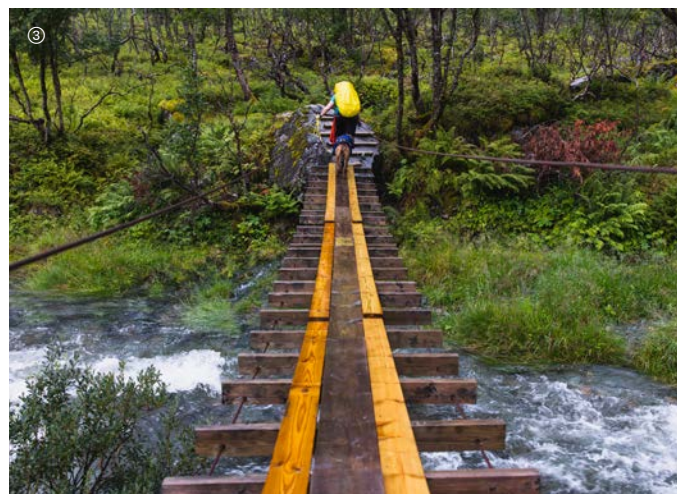
– Der de snudde, er det ikkje vegetasjon, berre fjell. Elva veks enormt fort.

Sjølv om den våtaste turisthytta i Noreg lever opp til tittelen denne dagen, er det ikkje nødvendigvis slik Solheim kjenner Blåbrebu.

– Ein vel gjerne vekk dagar med mykje nedbør. Eg vil anbefale å reise opp i godt vêr. Blåbrebu er ei stor og flott hytte i eit kjemp flott turområde. Du har desse trappe-trinnsformasjonane i fjellet som gjer området spesielt.

Stig Solheim trekker òg fram Gjegnabu, som er spektakulært plassert lenger aust i Ålfotbreen landskapsvernområde. Han ser gjerne endå fleire på hyttetur.

– Det er plass til mange fleire på alle hyttene i turlaget.

Den mest stormfulle hytta: KRÅKENES FYR

Storm er vind med styrke mellom kuling og orkan, det vil seie med fart på 20,8 til 32,6 meter per sekund. Fart over dette er orkan. På Kråkenes fyr i Kinn kommune er det registrert om lag 150 orkanar.

Lykta på Kråkenes fyr blei tent første gong i 1906. Sidan har fyret stått støtt i stormane. I dag fungerer bygningsmassane som ei heilt spesiell DNT-hytte, men i perioden 1906–1983 var Kråkenes fyr heimen til fyrmeisterfamiliar. Helge Johnsen (69) er son av John O. Johnsen, den siste fyrmeisteren på Kråkenes fyr medan det var familiestasjon. Heile oppveksten hadde Helge bølgene og sjøfuglane som næraste nabo. Dei første fem åra på Skongenes fyr, resten av oppveksten på Kråkenes fyr saman med foreldra og to kattar.

«Min eigen avskil med Kråkenes vart mildt sagt stormfull.

Det var i november 1983. Foreldra mine skulle forlate fyret, og eg hjelpte til med flyttinga. Mor stod for pakkinga,

ho var eit praktisk menneske. Far hadde handlag med alt som hadde med snikring og mekanikk og fyrlykta å gjere, men det å pakke ned og avslutte eit langt fyrliv gjekk i ball for han. Han blei stort sett sitjande og bla i aviser. Så sorterte han nokre skruar i kjellaren, og nokre verktøy – og til slutt ga han opp heile sorteringa og heiv alt i nokre kassar som om det skulle vere ei evakuering.

Ein kompis av meg stilte med varebil og skulle køyre eitt av dei siste lassa. Mor mi og eg vart med, for å setje tinga på plass i huset deira på hi sida av øya. Vi skulle ta drosje ut igjen til fyret, og det var eit himla, helsikes vår. Eg sa til sjåføren at han måtte be mor si, som styrte drosjesentralen, ringe faderen og be han låse opp inngangsdøra nede. I alt vindhylet var det var ikkje sikkert han hørde oss banke på. Sjåføren ordna så det vart gitt beskjed, sette oss av på plassen utanfor fyret og køyrde sin veg. Men døra var grundig låst. Eg dundra på og ropte. Nei, ikkje svar. Ho på drosjesentralen var enka etter fars beste barndomskamerat. Praten deira

hadde gått om alt mogleg, og då far la på, hadde han heilt gløymt kva ho ringte for.

Mobiltelefonen var ikkje oppfunnen, og drosjen var vekk. Eg visste ikkje anna råd enn å finne ein stige og klatre opp på altanen på framsida av fyrmeisterbustaden. Mor tviheldt i stigen. Slagregnet piska, det bles sterk storm, og altanen mangla rekkverk. Idet eg vipa meg over kanten og åla meg bortover mot veggen, tenkte eg at det einaste som manglar, er at mitt farvel til Kråkenes blir å blåse i ein boge ned i fjæra og ende mine dagar der.

Forsiktig fekk eg armen opp langs veggen, tok tak i glaskarmen og dundra på glaset. Far sat på divanen rett innanfor, og av alle dei tinga som går an å seie når du ser sonen din på eit usikra tak og med framtoning som ein drukna katt, var hans velkomsthelsing: «Å, er de komne?» Han hadde eit roleg lynne, far min.

Familiefyra var ein del av den norske kystkulturen, og fyra er kystens stavkyrkjer. Lyktene som stod og blinka, kunne bety skilnaden mellom liv og død for dei som segla i alskens vår langs kysten. Ein heil masse menneske hadde som arbeid å bringe fram folk og gods. Fyra var ein bit i det å få

dette til å fungere, eit lite hjul i det svære maskineriet AS Noreg. Og så var det folk som passa lyktene, og som budde og levde på desse utpostane.

Eg synest det er veldig flott at fyra blir brukte til slike ting som turisthytter. Det er ikkje noko poeng i at alt skulle stått som eit museum, med romma slik dei var då vi budde her. Hus utan menneske er døde. No fyller fyrbygningane vår tids behov. Samtidig håpar eg ein også tek med seg ein tanke om kva som var det opphavlege.

Ein ting galdt framfor alt anna: Lykta måtte ikkje slokne. Vi var påpasselege med at vi ikkje gjekk att og fram framfor lykta når det var mørkt, i tilfelle nokon stod og talde blink for å identifisere fyret. Kvart fyr blinka på sin måte. Dette var før GPS-alderen, og det er eit ruskete område borti her med båar og undervasskjer. Alt måtte fungere, elles kunne dei sjøfarande vere ille ute.

Fyrmeisteren og betjenten tok også vêrobservasjonar kvar tredje time. Temperatur, vindretning, vindstyrke, skytag, skytype, alt skrive ned i ein heilt spesiell kode.

Det meste hadde sin rytme. Ein seier at det var eit trygt og godt liv, men livet var låst til ei blinkande lampe. Eg

① I 2019 tok Ytre Nordfjord Turlag over drifta av Kråkenes fyr, der både fyrbygningen og assistenthuset fungerer som DNT-hytte.

② Helge Johnsen på kjøkkenet på Kråkenes fyr, der han vaks opp. Her er det no fyrkafé helgar og raude dagar i perioden frå påske til og med august.

③ Stormane herjar som regel mest hyppig og med størst kraft tidleg på vinteren.

Styreleiar Tor Magne Gangsøy i Ytre Nordfjord Turlag lener seg på den sterke vinden i fjellsida like bak Kråkenes fyr.

høyrrer folk som i koronatida snakka om å gå på veggane på heimekontoret. Far min hadde heimekontor i 52 år og blei van med det.

Men etter at far flytta frå fyret, kom han seg ikkje ut av huset. Han blei sitjande med kikert og sjå kva folk i bygda gjorde på. Han var eit svært sosialt menneske, men isolerte seg, for han kom ikkje ut av den rytmen.

Mor mi kjende nok mest på alt som måtte forsakast når ein budde på ein slik plass. Eg merka det spesielt då ho var blitt gamal og flytta inn i ein omsorgsbustad. Vi skulle møblere leilegheita, og eg tok med to måleri, eitt av Skongenes og eit av Kråkenes. Ho såg på dei og sa:

«Kva du har med desse her for?»

«Nei, det er fine måleri og det er no ein del av livet ditt», svara eg.

«Eg har sett nok fyr. Ta dei heim igjen.»

Kva eg hugsar best? Kontrastane og naturkreftene. Det heilt særeigne orkanbrølet, som du må ha opplevd for å kunne forstå. Vinden vræler, og så senkar han stemma, lågare og lågare, ned til ein strupelyd som seier at «no kjem eg og tar deg». Då snakkar vi dobbelorkan.

Orkanane var skumle, men fascinerande. Då sat vi og følgde med på sjøen, ikkje fordi vi var redde, men fordi då spelte naturen på stortromme. Det trasige var veke etter veke med heilagt alminneleg dritvêr: stiv sørvest kuling og slagregn, dag ut, dag inn. Ikkje kunne du gjere noko ute. Skulle du gå ein plass, blei du våt. Dette var vêret som sleit på folk.

Men så har du desse sjeldne seinsommarkveldane når det er heilt velsigna blankt og mildt. Du kan tenne stearinlys på tunet, og sjøen ligg berre og småpratar. Du set seg ned på berga, i dette magiske, nordiske sommarlyset. Og dette er vel eigentleg det sterkaste minnet mitt, ytterpunktet som kan vere her, i eit menneskeliv på ein odde.

Sommarstid kom turistane og sa «Giid, så *eksotisk* det må være å bo her». Det tok mange år før eg skjønna at Kråkenes fyr kunne opplevast slik. For oss handla dagane for det meste om å innrette livet etter kulingen. Det eksotiske for meg var å kome inn i fjorden der dei hadde skog. Eg var på skuletur til Stryn og såg liene ligge skogkledde, og så var det ein plass der dei hadde ein kalkun. Furuskog og ein kalkun. *Det* tykte eg var eksotisk.» [Ⓣ]

Line Sverdrup BC

Svingvillig og retningsstabil fjellski for varierte terreng, perfekt for eventyrlystne damer

- ✓ stålkant
- ✓ fellelås
- ✓ smørbar/sintret såle

---

lengder	170–190 cm
bredde	78-55-69 mm
vekt	960 g (180 cm)

Den moderne formen med taper- og rockertupp løfter skien lett ut av snøen, gjør at skien ikke hekter så lett og det blir enklere å sette opp svingen sammenlignet med mer tradisjonelle fjellski. Skien håndterer det meste av terreng og oppleves mer leken og tilgivelig når forholdene er krevende.

Line Sverdup BC har en spennkurve som gjør skien egnet for litt lengre turer, og spesielt i kupert terreng. Skien har et godt spenn og en markant smørelomme, som sammen med en myk tupp og moderne form, skaper en effektiv turski.

www.asnes.com

Kultur om natur

Tekst Redaksjonen

For et vær! – Tommy Sørbo

→ Bok

Kunsthistoriker og samfunnsdebattant Tommy Sørbo er kjent for å være høyt og lavt, og det er han også i denne boka fra 2013. Boka tar for seg menneskets evige fascinasjon for været. Den som tenker at prat om været er et nytt fenomen, må tro om igjen. Med humor og snert viser Sørbo til væretes tilstedeværelse i religion, kunsten og i livet generelt opp gjennom historien. Selv om boka er noe springende til tider, er dette lystig og interessant lesning for alle som er over gjennomsnittet interessert i været.

Canada på tvers – Lars Monsen

→ TV-serie, NRK

8252 kilometer. 947 dager. Vanvittig mye vær og ekstreme temperaturer. Livsfarlige dyr. Denne klassikeren går aldri ut på dato, selv om det nå er over 20 år siden den ble laget. Landets udiskutable nålevende turhøvding, Lars Monsen, gjennomførte dette kraftstykket av en tur tilbake på starten av 2000-tallet. Utstyrt med kamera, et vanvittig pågangsmot og en gjennomføringsevne av en annen verden tok Monsen turen over Canada fra kyst til kyst. Serien vant Gullruten i 2005 for beste dokusåpe og gjorde Monsen til rikskjendis. Seige år (!) på tur i all slags vær, med legendariske kommentarer fra Monsen, gjør denne serien til et høyst severdig gjensyn.

Hele historien: Rasa i Jølster

→ Podkast, NRK

I denne gripende og velregisserte podkastepisoden blir vi med til Jølster en varm sommerdag i 2019. Et uvær i form av et svært lokalt styrtregn forvandler omgivelsene fra pent vær og sol til et inferno av vann på kort tid. Enorme mengder jord og stein blir satt i bevegelse av de store nedbørsmengdene. Rasene går på alle kanter i de bratte fjellsidene i vestlandsbygda. Folk springer for livet, og biler blir til dødsfeller. Varmere, villere og våtere er det dystre langtidsvarselet for været fremover. Denne podkastepisoden er et tragisk eksempel på hva slags konsekvenser det kan få. Ⓣ

ALFA

Foto: @Alfaeventyrene

Walk King & Queen

Les mer på alfa.no

DEN KLASSISKE FJELLSKOEN

Foto: Live A Sulheim

Samarbeidspartner

Statsmeteorolog JOHN SMITS ber oss innse at alt vær inneholder uforutsigbarhet og kaos.

Tekst og foto Thomas Tervamäki Kleiven

← Sydvesten har fått navn etter vindretningen som gir mest regn. John Smits eier 10–15 ulike varianter og har opprettet en Facebook-gruppe til ære for sitt favorittplagg.

Hele Norges værmann sitter på sitt kjølige kontor, hos Meteorologisk institutt i Oslo. Han forteller om barndommen. Han forteller om snø.

– Som barn var jeg ikke i posisjon til å få måkt noe særlig, sier John Smits (66).

Familien bodde i et hus med mange leiligheter på Ljan, sør for Oslo.

– Der ble snøen måkt uten at jeg helt fikk med meg hvem som gjorde det.

Foran ham står to dataskjermer fulle av fargerike grafikker i bevegelse. Regn som kommer. Skyer som drar. Temperaturer som stiger.

– Men da jeg begynte på barneskolen, flyttet vi til eget hus, med gårdsplass og greier. Da begynte min måking for alvor. Det var da jeg fant ut at jeg liker å måke snø.

– *Hvor glad er du egentlig i snømåking?*

– Jeg måker helst litt ekstra. Ut til veien. Og gjerne litt hos naboen.

– *Blir du sur hvis andre har måkt før deg?*

– Ja, hvis andre måker min snø ... det liker jeg ikke. Jeg vil måke den selv. Det er tilfredsstillende. En form for atspredelse, eller terapi.

Evig interessant. Få vil hevde at John Smits er en trendy kar, men yrket hans går aldri av moten. 66-åringen husker meteorologenes eksklusivitet på radio. Han minnes Dagsrevyens værmeldinger. At de gikk fra sorthvitt til farge. Han husker stormen TV2s værdamer bragte med seg. Og han var selv med på å lansere yr.no i 2007, en tjeneste som ga nordmenn været rett i lomma, og som han fremdeles er med på å utvikle videre.

– Interessen for været er stor, og har alltid vært der. Helt siden vi mennesker måtte observere og erfare alt selv. Den gang vi videreførte erfaringsbasert kunnskap fra generasjon til generasjon, sier Smits.

Værmakt. I dag ser han et samfunn som forholder seg annerledes til været.

– Nå får vi alt servert på en måte som gjør at vi tror været ikke er noe vi trenger å bry oss så mye om. Samfunnet er fullt av beskyttelsestiltak: klær å kle på oss, hus å gå inn i, biler å kjøre. Hele tiden unngår vi ubehagelighetene ved været.

Han kikker bort på dataskjermen. Et farevarsel er sendt ut fra værmeldingssalen noen etasjer høyere opp.

①

②

③

④

① På hytta i Valdres utøver John Smits sin livslange oppgave knyttet til å notere ned værobservasjoner.

③ En statsmeteorolog ser mye vær over hele landet. Her besøker han Nesbyen i forbindelse med 50-årsmarkeringen for den norske varmereorden på 35,6 grader.

② John Smits trives godt på tur, som her i Koldedalen i Jotunheimen.

④ Som Birken-meteorolog fikk John Smits prøvegå løypa i 20 minusgrader.

«Jeg måtte vite når det ble snø. Jeg måtte vite hvordan været ble til.»

– Men samtidig er vi som samfunn kanskje enda mer sårbare enn før.

– *Hvordan da?*

– Vi har installasjoner som ikke tåler vind, konstruksjoner som ikke tåler mye regn og en trafikk som lammes når det snør. Det skal mindre til før været kludrer ting til for oss, sier Smits.

Telefonen plinger. En kjøper fra Finn.no, som skal hente en reol hjemme hos ham, finner ikke frem. Google Maps har bragt henne i feil retning.

– Vi liker å tenke at vi kontrollerer naturen og naturkreftene, men vi gjør ikke det. Og det er litt vanskelig for folk å ta inn over seg: at vi ikke har helt kontroll på dette. Vi er mye mer avhengig av været enn vi liker å tro.

Ung utforsker. I det nye huset, på Skedsmokorset, på 1960-tallet, eskalerte Smits' interesse for snø. Gjennom hele barneskolen maste han følt på faren sin: «Kommer det snø i dag? Blir det hvitt ute nå?»

– Pappa var sikkert pisse lei ... men svarte så godt han kunne, sier Smits.

Midtveis på barneskolen ga faren ham en bok som het *Det du vil vite om været*.

– Jeg måtte vite når det ble snø. Jeg måtte vite hvordan været ble til.

12 år gammel bestemte John Smits seg for å bli meteorolog. Han utførte eksperimenter og begynte egne observasjoner: to ganger daglig noterte han været hjemme på Skedsmokorset. Ritualet fortsatte til han som student fikk tilgang på klima-data fra Meteorologisk institutt.

På hytta, i Valdres, har hans værobservasjoner fortsatt uavbrutt frem til i dag. Bøkene inneholder over 50 år med temperaturer, nedbørsmengder, værbeskrivelser og snødybder.

– *Hvorfor?*

– Det er jo morsomt. Hvis du lurer på hvordan været egentlig var i påsken 1986, eller om det ligger mindre snø nå enn før, kan du bare gå tilbake og sjekke.

Meldeplikt. Utenfor vinduet på Blindern dekkes Oslo av en morgentåke som strekker seg fra Rogaland til Akershus. På dataskjermene ruller automatiserte værkart fra den ene siden til den andre. Grafikkene bygger på matematiske modeller, fysiske lover og enormt mange vær-erfaringer. Gjennom årtier er dette satt sammen til et intrikat system som ved hjelp av observasjoner, atmosfærens naturlover og kunnskap om sammenhengen mellom temperatur, nedbør, vind, lufttrykk og fuktighet er

blitt til et ligningssystem med en haug ukjente X-er, Y-er og Z-er. Disse ukjente faktorene kverner datamaskinene kontinuerlig på, for å predikere hvilket vær som har størst sannsynlighet for å treffe oss.

– Alt går automatisk og sømløst – med beregninger gjort her hos oss, sier Smits.

Men noen ganger finnes ikke sikre svar. Noen ganger skjer det uventede. Nyansene kan være så små, og usikkerheten så stor, at hverken datamaskinene eller menneskene vet sikkert hvilken vei vinden vil blåse. Dette skjedde en gang Smits skulle gi værråd til Færderseilasen. Han visste det ville bli nedbør, at det ville bli varmt, men om vinden ville blåse fra sør eller nord? Det kunne han ikke gi et sikkert svar på.

– I alt vær er det en del uforutsigbarhet og kaos. Vi kan ikke beskrive atmosfæren med 100 prosent nøyaktighet. Ofte er slike unøyaktigheter betydningsløse for værvareselet, men andre ganger viser de seg helt avgjørende.

Ekstremt normal. På 1980-tallet bodde John Smits i Tromsø. Der møtte han et annet forhold til vær.

– Det som slo meg, sammenlignet med mentaliteten sørpå, var hvordan de utnyttet været når det var der. Hvis de konstaterte at været var fint, kasta de seg rundt med en gang: Nå henter vi barna i barnehagen og drar i fjæra for å grille.

– *Finnes det dårlig vær?*

– For å vite om været er godt må du referere til formålet. En turist vil ha sol, oppholdsvær og 25 grader, men har du en åker, vil du ikke ha badevær i ukevis. Samfunnet trenger alle typer vær. Helst i passe mengder og porsjonert utover i tid, sier Smits.

– *Trenger vi også ekstremvær?*

– Været som ligger helt i ytterkantene av hva vi tidligere har opplevd trenger vi egentlig ikke, men fordi naturen er som den er, vil vi få slikt vær fra tid til annen. Grensene vil alltid tøyes, og ingen har opplevd alt som kan oppleves. At noe ikke har skjedd siden vi begynte våre målinger, betyr ikke at det ikke vil skje i fremtiden.

† I mer enn 40 år har John Smits jobbet for Meteorologisk institutt. Fra innsiden av det lune murbygget på Blindern har han opplevd all verdens vær.

Nyhet!

PRØV GILDE TURMAT

Som meteorolog beskriver John Smits den mest sannsynlige værutviklingen. Som menneske er han opptatt av å gå mye på ski – og korrigere misoppfattelser om vær og klima.

«Vi liker å tenke at vi kontrollerer naturen og naturkreftene, men vi gjør ikke det.»

John Smits

- Alder: 66 år
- Bosted: Lørenskog
- Utdannelse: Cand.real. fra Universitetet i Oslo. Hovedoppgave i meteorologi.
- Yrke: Statsmeteorolog.
- Arbeidssted i Oslo: Meteorologisk institutt på Blindern og NRK på Marienlyst.
- Bakgrunn: Ble interessert i vær på barneskolen. Har jobbet på Meteorologisk institutt (ulike steder i landet) hele yrkeslivet. Var blant annet med på lanseringen av yr.no i 2007. Har vært værmelder i NRK i over 20 år. Jobber nå kontinuerlig med vær og presentasjonen av været.
- Familie: Kone og to voksne barn.
- Om egne turer: – Jeg liker godt Nordmarka, Romeriksåsene og Nordåsen i Nannestad. Her finner jeg skiføre innen en times kjøring hjemmefra til langt ut i mai, enkelte år enda lenger.

Turtid. Utenfor Meteorologisk institutt har tåka fordampet. Solas varme har skapt en reaksjon: fra Rogaland til Akershus forsvinner fuktige partikler opp i atmosfæren. Yr-brukere langs hele kysten kan se opp på blå himmel, akkurat slik appen forutså. For John Smits betyr solskinn tid for tur. Når sjansen byr seg, farer han inn i naturen. Gjerne til Valdres, men hverdagsturene går til Knuttjern, et lite vann like i nærheten av eget hjem på Lørenskog.

Hjemmeskogen. Vinterstid farer han lidenskapeilig opp og ned Østmarkas skogsveier med ski på beina. Også faren, som er nederlandsk, forelsket seg i hvit bevegelse på to planker, men han holdt seg til det John Smits kaller «nederlandsk stil». Altså skigåing med et kjølig forhold til fart og nedoverbakker. John Smits gjør sport av å strekke sesongen i begge retninger. Hvis den første snøen kommer en dag han må jobbe, blir det dårlig stemning.

– De første snøfallene ligger jo ikke lenge. Da liker jeg å være først ute, og blir veldig fornøyd hvis jeg får lage de første sporene innover skogen.
– *Og hvis noen har vært der før deg?*
– Da går jeg litt lenger enn de gjorde.
– *Hva med slutten av sesongen?*
– Jeg bærer gjerne skiene mellom snøflekken.
– *Oppsøker du snøflekker for å gå frem og tilbake?*
– Så lenge det er hvitt over en viss strekning fungerer det bra. Blir jeg lei kan jeg bare bytte snøfleck, før jeg vender tilbake til den første flekken.

Slik får jeg fint 15–20 kilometer, selv om skisesongen egentlig er over.

Forteller. John Smits er konkret, nøyaktig, morsom – og kanskje litt tørr i humoren. En motsats til værdamene som kom på norske TV-skjermer utover 1990-tallet.

– Jeg har jo merket at TV2 har en annen policy når det gjelder hva slags presentatører de vil ha på TV. Det er forskjell på folk, og vi i NRK er jo ikke modeller eller ballettdansere, sier John Smits.

Han setter seg ned ved Knuttjern, 30 minutters rask gange fra parkeringsplassen i Lørenskog. Han tar opp mobilen for å ta et bilde av det blinkende vannet.

– Men ærlig talt synes jeg de kvinnelige kollegene mine er veldig flinke når de står foran skjermen. De fører seg bedre enn meg, som bare slenger ut en arm og beveger seg keitete frem og tilbake, men jeg tror vi får formidlet det vi vil.

Knuttjern. Mobilbildet av Knuttjern klargjøres for Facebook med teksten «Dagens #Knuttjern. 23 grader og tåkeskyene fra i morges er som blåst bort (les: fordampet)». Slik skriver han daglig om vær – og får mye respons. Folk spør og forteller, Smits informerer og forklarer. Også om andres vær. Å korrigere misoppfattelser har blitt en selvvalgt plikt. For eksempel i mai, da VG bragte nyheten om varmere rekord i India: 52,3 varmegrader i New Delhi. Smits synes det hørtes merkelig ut at temperaturen plutselig spratt opp på denne måten. Etter lang-

tekkelige undersøkelser (nettsidene til de indiske værmyndighetene var ikke veldig brukervennlige ...) fant han en pressemelding som fortalte at målingen var feil.

– Jeg vil unngå usanne tall fordi de sprer feilinformasjon og blir til falske nyheter. Problemet er at ingen får vite om feilene. Alle husker bare nyheten om rekorden, sier Smits.

– *Er det farlig?*

– Når folk er korttenkte og legger ut poster som åpenbart ikke er faktasjekket, kan det forvrengte hele klimadebatten. Når mediene i tillegg er svart-hvitt og unyanserte, kommer ikke helheten frem.

Favorittvær. Fra sekken hentes kaffe og sjokolade frem. Meteorologen koser seg nå. Hører på fugler og ser på øyenstikkere.

– Jeg liker jo snø best, sier han plutselig.

– Det aller beste er en snøtung dag her. Hvor snøen laver ned som bare rakkeren.

– *Hva er snø for deg?*

– Det er frossent vann. Bitte små ispartikler i et sofistikert system.

– *Men hvorfor er du egentlig så glad i å måke den?*

John Smits tenker seg om. Ser bakover i tid.

– Jeg tror det er arvelig.

Han husker bestefaren på Raufoss, som bodde midt i et snøhull hvor folk spant opp tråder å måke etter langs gårdsplassen, så det skulle bli riktig.

– Så nøye er ikke jeg altså, men de hadde et bra system. Det skulle være orden. Og det skulle ikke komme noen og base i skaperverket etterpå.

Bestefaren utviklet et eget transportsystem for hvilken snø som skulle hvor på gårdsplassen. Helt til sin død måkte han rundt huset med bare nevene.

– Han sa aldri noe til oss unga, men jeg tror ikke han var superfornøyd med snøbasingen vår. Jeg har en følelse av at han gikk ut etter vi hadde reist, og retta opp skadene. Danderte og friserte kantene. Så det er nok arvelig hele greia. ☹

† Under Knuttjerns vannoverflate ligger en av John Smits ski, som han mistet sent på sesongen i 2018. Nå gleder han seg til enda en skisesong.

Certified

Corporation

FOR EVERY ADVENTURE

SUSTAINABLE HEAD & NECKWEAR
DESIGNED FOR ANY FORECAST

MADE IN BARCELONA

buff.com

Buff® is a registered trademark of Buff S.p.A. All rights reserved.

VÆRFAST

Du drar på tur. Så kommer uværet.
Hva skal du finne på?

Tekst og foto Marius Nergård Pettersen

ALEKSANDER READ

Turformidler og «daddy» i TV-programmene *Mina og meg*, som handler om egne turer med datteren Mina og resten av familien Read.

– Du «leder» en gjeng med masse energi. De dagene det er for hardt vær til å fortsette, er det krise?

– Med fare for å virke overdrevent happy, så synes jeg det går veldig greit, altså. Vi er vant til å være sammen. Og vi

trives sammen – selv på noen få kvadratmeter inne i en hytte eller et telt.

– Du skjønner ikke nå?

– Egentlig ikke. En tvungen hviledag kan være ganske deilig. Vi bruker kroppen hardt på mange turer, og vi har gjerne godt av å ta en pust i bakken og få overblikk. Har vi lagt opp turen riktig? Er det noe vi må snakke om? Gjør jeg de rette tingene som pappa? Sånt får vi tid til da. Selv om livet er enkelt på tur, så er det jo også mange hensyn og vurderinger å ta.

– Men dere sitter ikke bare og prater?

– Nei, vi er for eksempel veldig glad i å leke gjemsel i teltet. Det går faktisk an. Også spiller vi mye Uno og Yatzy. Da Mina og jeg kryssa Finnmarksvidda for fire år siden, ble det mye Yatzy. Ellers forteller vi historier hvor vi dikter og gjenforteller.

– Lager deres egen underholdning, altså?

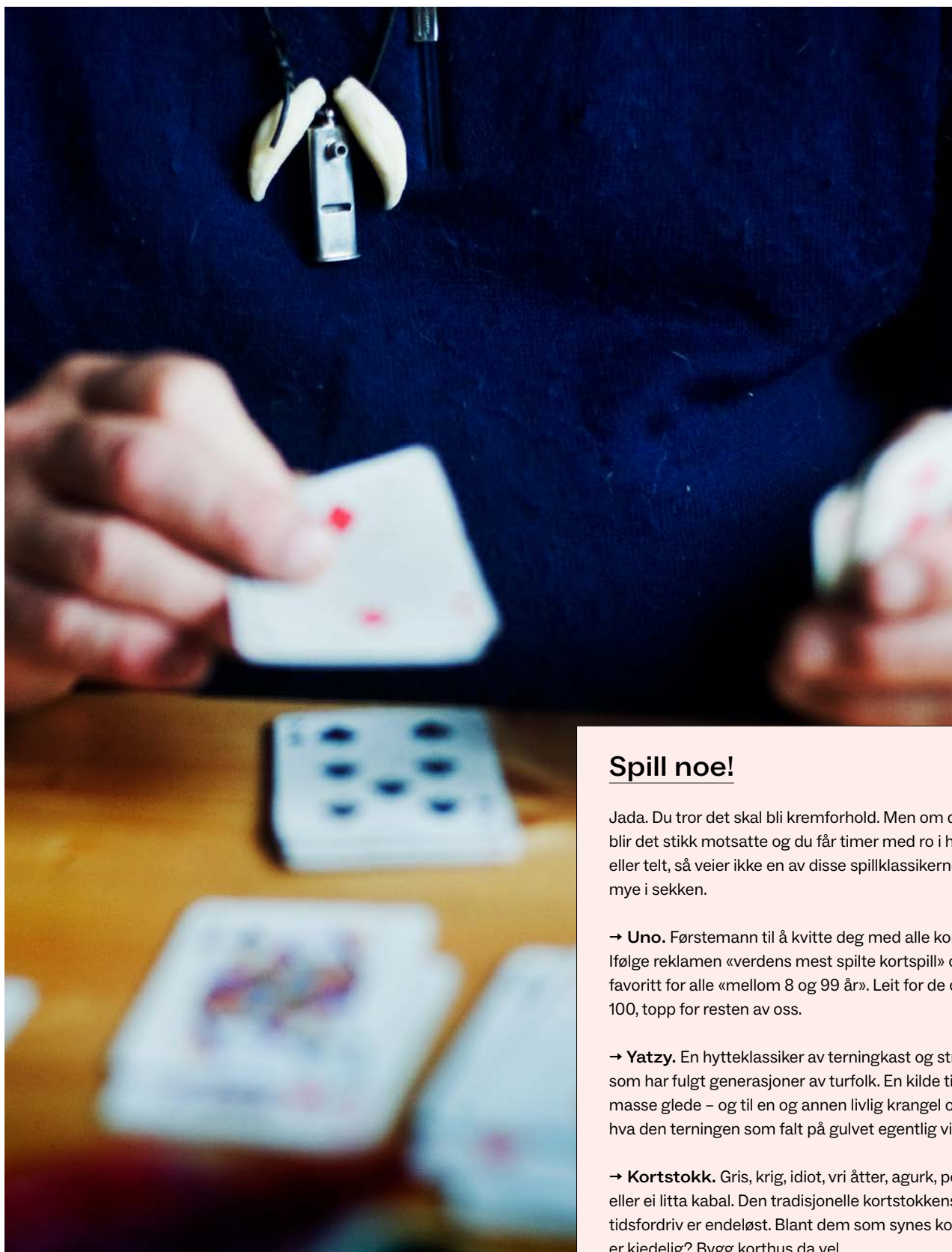
– Ja. Men en lydbok eller litt musikk fra mobilen gir også mye glede.

– Noen opplevelse av å ligge værfast som du husker ekstra godt?

– Vi opplevde vind på 34 sekundmeter (orkan) da vi gikk over Varangerhalvøya. Da var det uaktuelt å gå ut. Jeg tenker at det slutter å være hyggelig å gå på tur når vinden kryper opp mot 20-tallet, særlig om man har med barn.

– Hvor opptatt er du av å nå målet til slutt, da?

– Vi har jo satt et mål, men må aldri dit for enhver pris. På lengre turer har vi alltid ørten exitpunkter og alternative ruter underveis. Også har vi jo så godt som alltid med teltet, også om vi skal til en hytte. Da kan vi slå oss ned når vi vil eller trenger det.

Spill noe!

Jada. Du tror det skal bli kremforhold. Men om det blir det stikk motsatte og du får timer med ro i hytte eller telt, så veier ikke en av disse spillklassikerne mye i sekken.

→ **Uno.** Førstemann til å kvitte deg med alle kort. Ifølge reklamen «verdens mest spilte kortspill» og en favoritt for alle «mellom 8 og 99 år». Leit for de over 100, topp for resten av oss.

→ **Yatzy.** En hytteklassiker av terningkast og strategi som har fulgt generasjoner av turfolk. En kilde til masse glede – og til en og annen livlig krangel om hva den terningen som falt på gulvet egentlig viste.

→ **Kortstokk.** Gris, krig, idiot, vri åtter, agurk, poker eller ei litta kabal. Den tradisjonelle kortstokkens tidsfordriv er endeløst. Blant dem som synes kortspill er kjedelig? Bygg korthus da vel.

Hva spillene veier? I gjennomsnitt rundt 130 gram (ja, vi sjekka).

UNE CECILIE OKSVOLD

Influenser og formidler av friluftsliv. Hekta på strikking og har blant annet designet eget strikketøy og utgitt boka *Fargerik turstrikk*.

– *Jeg har jo en teori om hva du liker å gjøre når været er på sitt verste?*

– Haha. Ja, det er jo å strikke, da. Jeg må si det at hvis jeg

kan ta frem strikketøyet, og kanskje sette på en god podkast og ha noe godt i koppen samtidig ... da er det bare hyggelig at det regner, altså.

– *Du klarer å nyte turlivet selv om du ikke får gått langt akkurat den dagen?*

– Absolutt. Jeg tenker at man må være i det som er. Heller det enn å strebe etter høye topper eller jakte store mål. Jeg tenker at det er en viktig del av turlivet å bare kunne lene seg tilbake og nyte øyeblikket, særlig når det er dårlig vær.

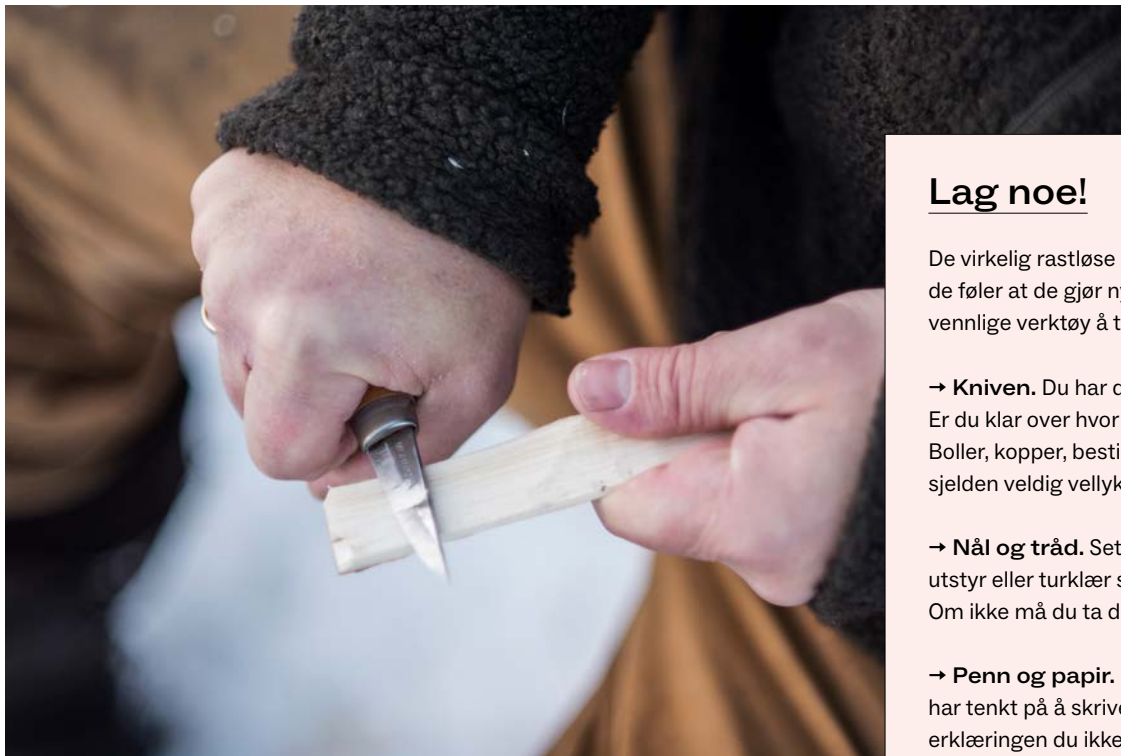
– *Hvor lav er terskelen for hva som er «dårlig» vær, da?*

– Når det regner sidelengs, tar jeg helst en hviledag.

Men, altså, det handler absolutt ikke bare om været. Jeg kan gjerne sette opp telt i nærmarka og ligge stille i noen dager i knallfint solskinn også, jeg.

– *Høres fint ut. Men, du. De av oss som ikke kan strikke, hva strikker vi først på tur?*

– Tja. En lue, for eksempel? Eller en hals. Det å strikke en hals som etterpå skal toves, det er et supert første prosjekt. Det krever ingen finesse, og pinnene og ulla du trenger veier bare litt over hundre gram. Passer perfekt i sekken. Også lager du noe som på en måte blir en slags forlengelse av friluftslivet: Det kan brukes på de neste turene, det har god kvalitet, er håndverk og blir lagd av ekte, norske naturmaterialer. For meg er det en vinn-vinn-vinn.

Lag noe!

De virkelig rastløse blant oss blir ikke rolige før de føler at de gjør nytte for seg. Her er noen turvennlige verktøy å ty til.

→ **Kniven.** Du har den sikkert med, uansett. Er du klar over hvor mye som kan lages med kniv? Boller, kopper, bestikk, gåstaver, figurer ... Det blir sjelden veldig vellykka, men tid, det tar det.

→ **Nål og tråd.** Sett i gang. Det er alltid noe utstyr eller turklær som bør sys eller stoppes. Om ikke må du ta det med oftere ut på tur.

→ **Penn og papir.** Du vet de memoarene du har tenkt på å skrive. Kanskje den kjærlighets-erklæringen du ikke har turt å si høyt. Den skissen av det store kunstverket. Yr sier at nå har du til i overmorgen.

Hør på noe!

Drønner regnet ned utenfor? Overdøv lyden med kunnskap og fortellinger om natur og friluftsliv. Her er tre gode turpodder.

→ **Jakt- og fiskepodden.** Vil du høste fra naturen omkring deg? Denne godbiten fra Statskog byr på mye stoff med stor variasjon og høy nerdefaktor. Siste tilskudd heter i skrivende stund «Gjeddejakt, fluefiske i fjellvann og kamuflasje på andejakt». Og det er bare én episode.

→ **Klatrepodden.** Mer interessert i å henge på stein? Klatrepodden er en interessant reise blant de mest klatrefrelste og tar oss fra små buldresteinene til høye fjellvegger. Gull for alle som sliter på fingertuppene eller drømmer om å gjøre det.

→ **Utestemmer.** DNTs egen podkast er en serie intervjuer med nøye utvalgte gjester innen det norske turlivet. Mye å lytte til for den som vil lære, bli underholdt eller la seg inspirere.

TOM SCHANDY

Naturfotograf og forfatter av en lang rekke bøker om dyreliv og landskap. Har i høst utgitt boken *Naturopplevelser i Norge*.

– *Uavhengig av om dere er værfast eller ikke, dere som fotografere dyr er jo eksperter på å slå i hjel tid i naturen?*

– Jo, vi ligger vel lenger der ute av gangen enn de fleste. Blir

fort både 14 og 16 timer på samme plassen. I fjor satt jeg fire dager og venta på en gaupe. Da jeg til slutt fikk den foran kamera, var den der i ett minutt. Jeg skal snart tilbake og håper på litt mer tid denne gangen.

– *Hva driver du med mens du venter?*

– Jeg leser en del når det er rom for det, ofte litteratur om natur, ting som på ulike måter er relatert til det jeg driver med. Ellers blir det jo mye tid til å tenke, ro til å planlegge jobb, reiser, sånne ting. Også må jeg vel innrømme at det kan gå litt tid på telefonen også, om det er dekning der.

– *Noe tips til lesere som vil trene opp en sånn tålmodighet i en tid der vi er vant til at ting skjer fort?*

– Det må vel være å tilbringe tid i ro i naturen også når vær og forhold er fine. Sitte stille. Med en kikkert, kanskje. Om man er på det rette stedet, skjer det alltså noe. Det er sagt at de som går sakte i naturen, er de som opplever mest. Det tror jeg på.

– *Når er været en hindring for en dyrefotograf?*

– Vind kan være et problem. Når det blåser mye, dempes aktiviteten til fugler og dyr, og lyder som blafringen i et telt kan rett og slett jage dem vekk. Men nedbør kan bare være en fordel. Regn eller snø, og da helst i ordentlig tett drev, gir gjerne bare ekstra stemning og karakter til det jeg fotografere.

Lær noe!

Quiz- og faktabøker er topp tidsfordriv når uværet herjer. Bonusen er at de også gjør deg litt smartere enn du var før turstart. Disse passer i sekken.

→ **Fjellquiz.** Fri flyt forlag, 2020. Hva passer vel bedre enn en bok med 897 spørsmål om fjell og fjellfolk? Spør og lær om steder, geologi, flora, mennesker og historie over tregrensa.

→ **100 fantastiske fakta om naturvitenskap.** Memo forlag, 2018. I denne lille perlen finner du 100 fascinerende fakta som åpner øynene for nye måter å se og tenke på om landskapet, naturen og livet.

→ **Den perfekte stormen.** Gyldendal, 1998. Om du fortsatt synes været ditt er lumpent, les denne sanne historien om en fiskebåt som havnet inn i en av historiens største stormer.

RANDI SKAUG

Eventyrer, forfatter og foredragsholder. Har blant annet besteget de høyeste fjellene på alle verdens kontinenter, og driver Naustholmen Adventure Island på en øy i Steigen i Nordland.

– *Du har vel ligget en del værfast?*

– Åja, flere steder rundt om i verden. Jeg har også måttet legge om hele turer på grunn av været. Før en skikryssing av

Grønland oppdaget for eksempel turpartneren min og jeg at all snø hadde smeltet rekordtidlig og at ruta vår var blitt ufremkommelig. Da lå vi stille en stund, før vi endret planene og dro pulkene til fots i en annen rute, på barmark i 160 kilometer. Det gjelder å kunne snu om på huet og finne løsninger.

– *Så rådet ditt er egentlig «ikke ligg værfast»?*

– Haha, ja, kanskje. Men det kan være fint å bli sittende fast også. Jeg padlet kysten av Nord-Norge for noen år siden, og fikk slå leir i hagen til et hyggelig ektepar en kveld da en storm var på vei. Der var det full gjestfrihet, reinsuppe og kaffe hele neste dag, og da uværet var over: «Nei, du skal vel ikke dra enda? Må ha konjakk først?» Og så sto naboen på døra, og så var det videre på nytt besøk. Det er første gangen jeg har opplevd å bli konjakkfast. Disse fine folka har jeg kontakt med fortsatt.

– *Noen favorittaktiviteter å anbefale når regnet dunderer mot teltduken eller vindusruta?*

– Snakk med folk, bli kjent. Også er jeg selv veldig glad i Yatzy eller quiz, det har jeg dratt i gang i leirplasser rundt om i hele verden. Når jeg er alene og været tillater noen korte turer ut, synes jeg også det er fantastisk å kunne bruke tida på å høste bær og andre ting fra naturen omkring meg.

– *Ditt beste uværsmål?*

– Det er først og fremst å værre glad. Det tar altfor mye krefter å være sur. ☹

Ditt neste eventyr

Fjelltur på Balkan
Gjennom Kosovo, Albania og Montenegro.

Norrøna Hvitserk inviterer deg på eventyr rundt om i hele Europa. Med mer enn 40 års erfaring tilbyr vi våre deltakere helt unike natur- og kulturopplevelser. Sammen skaper vi ekte turglede og minner for livet – enten du vil gå fottur, stå på ski, sykle eller padle kajakk. Utforsk våre planlagte turer eller bestill skreddersydde aktiviteter på adventure.norrona.com

NORRØNA **HVITSERK**

Velkommen til naturen

LAPPROSE

Tekst og foto Jonas Janss Haugli

På de høyeste fjellene, med topper som har raget over landisen under siste istid, kan et knippe av de mest hardføre plantearter ha overlevd. Blant dem finner vi lapprosa, en av fjellets aller vakreste planter. Om det faktisk var slik at noen arter overlevde istiden er omstridt, men teorien kan forklare lapprosas helt spesielle utbredelse.

Rhododendron har mange et forhold til fra hager og parker, men få vet at vi også har to norske, viltvoksende rhododendronarter. En av dem er lapprosa. Den ser på mange måter ut som en rhododendron i miniatyr; den lavtvoksende dvergbusken har tykke og læraktige blader, kraftige greiner og er prydet med store, rødfiolette blomster.

Lapprosa er så langt fra en hageplante som man kan komme. Den trives best på åpne, tørre og vindutsatte rabber høyt i fjellet. Helst skal det være tilgang til fuktighet for røttene, og i motsetning til andre rhododendronarter krever lapprosa kalkholdig jord. Den er med andre ord en skikkelig spesialist, og vokser bare på plasser de mest hardføre fjellplantene klarer seg.

Blomstringen foregår rett etter at snøen er smeltet. Veksts sesongen i fjellet er kort, og det gjelder å

komme i gang tidlig. Etter bare 1–2 uker er den avblomstret, så når høysesongen for fjellturer er i gang, er lapprosas blomstring allerede over. Derfor er det ikke så mange som har sett den.

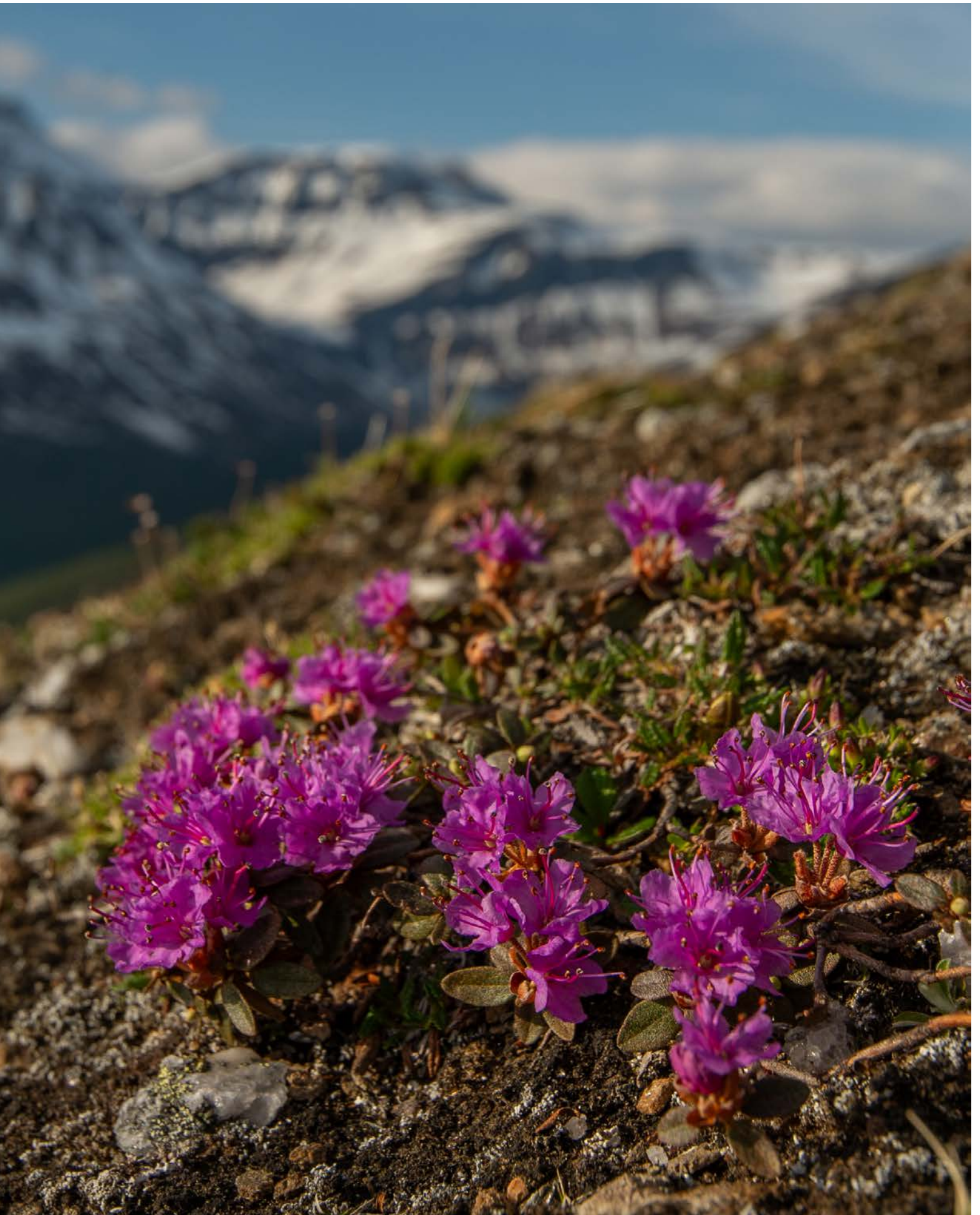
Teorien om at noen planter overlevde istiden er ikke bevist, men for lapprosa stiller den med en logisk forklaring på den bemerkelsesverdige utbredelsen. Den finnes nemlig i tre forskjellige, separerte områder i Norge: Én bestand i Jotunheimen og Reinheimen, én i Saltfjellet og Junkerdalen, og en større utbredelse i Troms og Finnmark. I hvert av disse områdene kan det ha vært fjelltopper høye nok til at lapprosa har overlevd over isdekket.

Lapprosa kan være vanskelig å finne. Den vokser kun på egnede plasser, på noen utvalgte steder i landet, i tillegg til at den er liten av vekst og ferdig med blomstringen før de fleste andre fjellplanter. Kanskje kan en fjelltur med lapprosa som mål være motivasjon til å trosse vårfjellets vekslende vær? Belønningen er et møte med ikke bare noe av det vakreste norsk fjellflora har å by på, men også noe av det mest imponerende; en ørliten plante som kan ha overlevd en hel istid. ☹

〈 **Lapprose** 〉 (*Rhododendron lapponicum*) er en plante i lyngfamilien, og utgjør sammen med finnmarkspors Norges to rhododendronarter. Den vokser primært høyt til fjells, men finnes også under tregrensa i Nord-Norge. Lapprosa er en lavtvoksende dvergbusk, 5–15cm høy. De store, rødfiolette blomstene tiltrekker seg insekter som sørger for pollinering, og frøene spres med vinden. Kronbladene former en skål, og griffelen er lang og bøyd. Norge huser over 50 prosent av den europeiske lapprosebestanden, som gjør den til en ansvarsart. På rødlista er den vurdert til å være sårbar (VU), grunnet klimaendringer.

Norske ski siden 1906

På Biri, midt i hjertet av langrenns-Norge, ligger fabrikken til Madshus. De har produsert langrennski siden 1906, og er verdens eldste skimerke. Hos Madshus finner du mennesker som lever for skisporten, som er proppfulle av kunnskap og ideer. Lidenskap og høyteknologi, håndverk og laserpresisjon går hånd i hånd. På Biri produseres noen av verdens beste langrennski, slik at akkurat du kan velge kortreiste, norske ski.

Endurace Skin

Årets testvinner i kategorien felleski hos langrenn.com Endurace skin er den perfekte skien til trening, mosjon og raske turer. Skiene er stabile og lettgâtte med trygt og godt feste. Ny og lettere kjerne gir en kvikk ski med god respons. Madshus racingsåle sikrer optimal glid. Endurace kommer også som skøyte- og smøreski.

MADE IN
NORWAY

Nordic Pro Skin

Den perfekte felleskien til markabruk. Nordic Pro har et markert innsving som gir ekstra stabilitet og gode svingegenskaper. Active felleprofil gjør skiene lettgâtte og sikrer ekstra godt grep. Høykvalitets såle sikrer god glid gjennom hele skituren. Dette er en sikker vinner for tur- og trimentusiaster. Nordic Pro kommer også som smøreski.

MADE IN
NORWAY

LYSET I MØRKET

I snøbrettkjører Danny Larsens kunstverk stemmer alt på en prikk.

Tekst og foto Magnus Nyløkken

↳ *The Log*

† Danny Larsen er ikke en kunstner med hastverk. Etter den tidkrevende prosessen det tar å skape hvert enkelt kunstverk er det en nøyaktig kvalitetskontroll før verkene blir sendt til kjøpere over hele verden.

Danny Larsen

- ◉ Alder: 42
- ◉ Kone, to barn og hund.
- ◉ Bor på Sundvollen ved Krokskogen i Hole kommune.
- ◉ Anerkjent kunstner med flere utstillinger nasjonalt og internasjonalt.
- ◉ Instagram: @dannylarsen
Nettside: dannylarsen.no

– Hva er bakgrunnen din, og hvor lenge har du jobbet som kunstner?

– Jeg er født og oppvokst i Lommedalen utenfor Oslo. I 15 år reiste jeg verden rundt som profesjonell snøbrettkjører. Da sønnen min ble født i 2014, hadde jeg lyst til å være mer hjemme, og jeg begynte å jobbe med egne kunstprosjekter og som illustratør. På slutten av snøbrettkarrieren designet og tegnet jeg mange signaturprodukter for sponsorene mine, og på mange måter var det en glidende overgang til kunsten. I dag er jeg representert ved galleriet RedHouse Originals i England.

– Hva gjorde at du begynte med kunst?

– Etter flere år med tungsinn og depresjoner skjønte jeg at jeg måtte gjøre en endring i livet for å få det bedre med meg selv. Løsningen ble å se etter hverdagslige øyeblikk ute i naturen hvor jeg innså hvor vakker verden er rundt meg. Jeg jobber hele tiden med å finne det vakre i hvert lille øyeblikk.

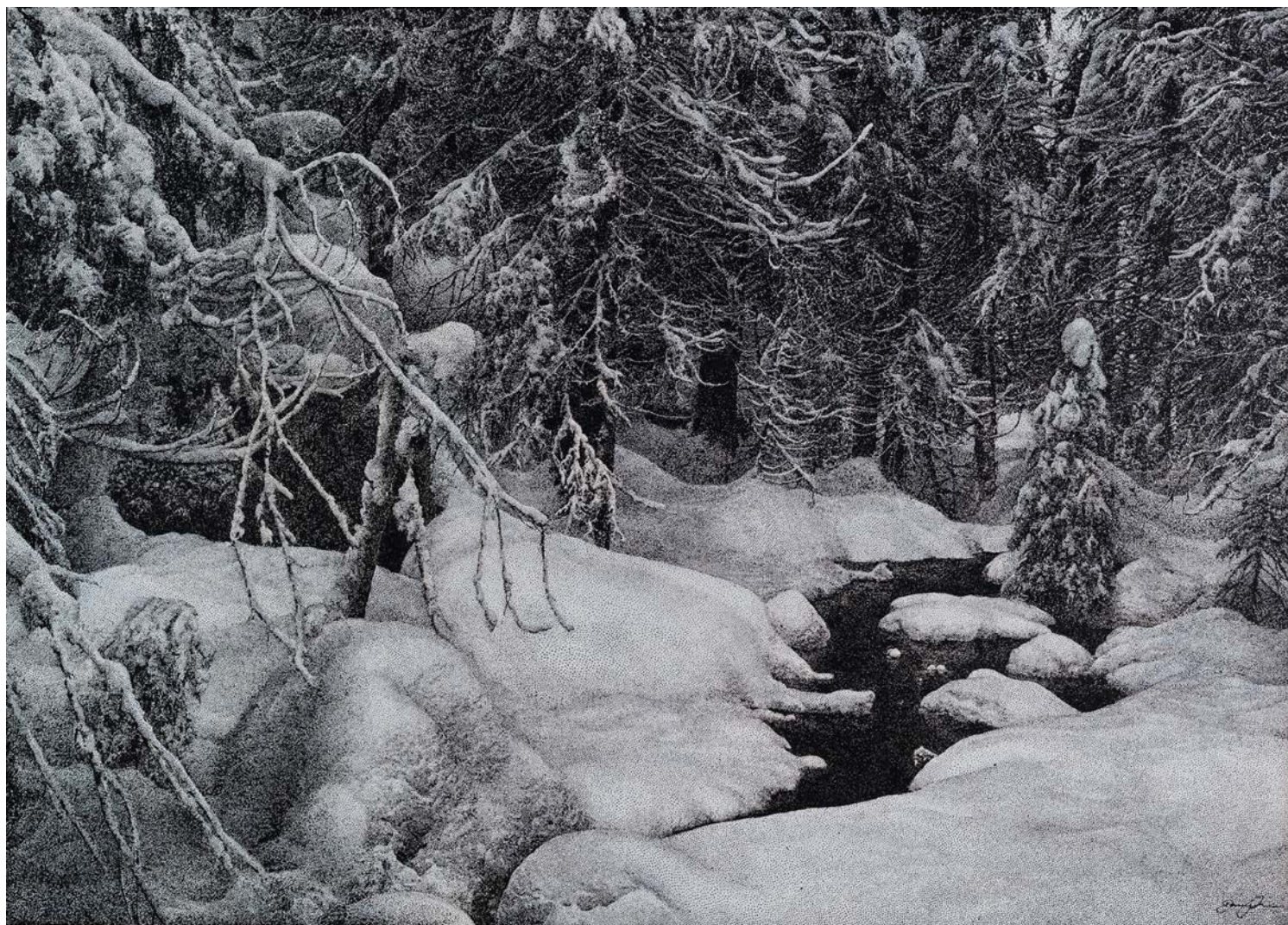
– Inspireres du av noen?

– Jeg elsker Munch, Kittelsen og flere andre store kunstnere her til lands, men det er vanskelig å si konkret om jeg bevisst henter inspirasjon fra andre. Mest av alt tror jeg at jeg henter inspirasjon fra mange av de samme stedene som de hentet inspirasjon fra. Det er de samme tingene som rørte ved dem som rører ved meg.

– Fortell hvordan du jobber med et motiv fra idé til ferdig resultat.

– Alle mine malerier blir hovedsakelig til ved hjelp av små svarte prikker, som er en ekstremt tidkrevende prosess. Om jeg bruker farger, maler jeg først veldig løst med fargene før jeg går over hele maleriet med svarte prikker. Jeg pleier å si at hele motivet dukker opp ved hjelp av millimeter-store akrylprikker. Det er viktig for meg at prosessen skal ta lang tid. Hver prikk på maleriet skal bety noe. Det er ikke et poeng for meg å drive med dette hvis

↳ That Cold Flowing Creek

jeg skal stresser meg igjennom det. Jeg bruker gjerne noen måneder på å gjøre ferdig et maleri.

En av hovedreglene mine har vært å holde fast ved at det er noe flott rundt oss hele tiden, det handler bare om å se etter det. For meg handler det om hvordan du ser fremfor hva du ser. Derfor har jeg hatt et prinsipp om at jeg skulle finne motivene mine innen gåavstand hjemmefra. Helst ikke måtte kjøre bil.

Jeg leter ikke bevisst etter motiver. Min metode er at jeg enten går eller løper ute i naturen så ofte jeg kan. Jeg har alltid med meg fotokamera for å dokumentere. Jeg stresser ikke med å finne øyeblikkene, men lar dem heller komme til meg. Så sitter jeg med en stor databank med bilder som jeg lar ligge en stund. Når jeg tar dem frem igjen, går jeg etter motivene som fremkaller en fysisk reaksjon hos meg, og som tar meg tilbake til øyeblikket og stemningen da jeg tok bildet. Det er en bekreftelse for meg at jeg bør gjenskape dette på et lerret.

– **Hva ønsker du å kommunisere med bildene dine?**

– Først og fremst lager jeg bildene for meg selv. Jeg ser etter det som er pent og vakkert fordi jeg tror det har en verdi for oss som mennesker. Det ønsker jeg å dele med resten av verden. Jeg synes det er godt å se noe vakkert når verden kan være mørk og jævlig. Det er viktig for meg å spre skjønnhet. Som Dostojevskij skrev i *Idioten*, «skjønnheten skal frelse verden», det synes jeg er et nydelig sitat.

Det er ingen store budskap eller beskjeder i kunstverkene mine. Jeg går ut og ser noe fint, lager et maleri og liker best prosessen underveis. Det ferdige maleriet er ikke så viktig for meg, det er heller det å skape noe som betyr noe for meg. Samtidig er det jo hyggelig at det blir likt og delt når det er ferdig. Jeg følger kun min egen intuisjon, det er null intellektuelt arbeid bak hva jeg velger å male.

– **Det kan se ut som om du heller oppsøker naturen på regnværsdager enn i strålende sol?**

– Selv om jeg elsker sommeren, sliter jeg med å finne

↳ Bjørka i Myra

Rab®

DOLOMITES, ITALY | 46.4102° N, 11.8440° E
PHOTOGRAPHY: DANIEL HUG

Every step made lighter.

Lightweight, and built to last.

Our gear is engineered to help you get the most
out of the outdoors.

WWW.RAB.EQUIPMENT

«Fjerner vi mennesker oss fra naturen,
ser det ut til at vi kan glemme den mer og
mer, og det tror jeg ikke er en god ting.»

↳ *Through the Textured*

↖ *Flowers By the Forest Road*

← I atelieret utenfor Hønefoss er Danny Larsen omgitt av flott natur både ute og inne. Han kommer gjerne tilbake til et kunstverk han trodde var ferdig med for å gi det en siste justering før ferdigstillelse.

♣ *It's Often the Little Things*

motiver å male på den tiden av året. Jeg synes det er deilig å være ute om sommeren, men jeg synes det blir flatt lysmessig. Det gir meg ikke den dype følelsen som jeg får på høsten og om vinteren. Drittvær treffer meg rett og slett mye mer visuelt. Global oppvarming og endring i klima er utrolig trist, men jeg må innrømme at jeg fascineres av ekstremvær.

– **Flere hevder at bildene dine kan være noe mørke?**

– Jeg vet at mange mener at bildene mine er mørke, men vakre. Personlig ser jeg ikke det mørke ved dem. Når jeg har stått i den mørke mentale tåka i flere år, har jeg nok lært meg til å se lyset, og det vakre i det mørke. Innimellom kan det være lettere å se lyset når det er mørkt.

– **Du har tidligere jobbet som profesjonell snøbrettkjører i mange år, hvor du må ha vært ute i all slags vær. Hva betyr naturen og skogen for deg?**

– En gang for mange år siden under en fotoshoot i Japan innså jeg hvor hjemme jeg følte meg i skogen der. Det samme har jeg opplevd når jeg har vært på jobb som snøbrettkjører

i andre deler av verden. Naturen og skogen har fått meg til å føle meg hjemme, selv om jeg i fysisk forstand har vært utrolig langt hjemmefra. Det var en liten åpenbaring for meg hvor mye skogen betydde for meg. På den tiden bodde jeg i byen, og jeg innså at det var helt feil.

Innimellom kan verden være kjip og grå, men jeg oppdaget at jeg ikke følte det sånn når jeg gikk ut i skogen. Så da begynte jeg å oppsøke skogen mer. Jeg teltet alene ute på vinterstid og gikk lange turer. Da fant jeg også ut at motivene kom til meg.

I Japan har de et begrep som de kaller *Shinrin Yoku* som betyr skogsbadning på norsk. Jeg mener vi har det samme i Norge, vi kaller det bare «å gå på tur». Som oftest er det ikke noe mål med å gå på tur. Og ofte foregår turen i en skog. Japanerne har bare vært litt mer poetiske enn oss. I alle land som har klart å ta vare på naturen ser vi hvor mye det betyr for menneskene der. Fjerner vi mennesker oss fra naturen, ser det ut til at vi kan glemme den mer og mer, og det tror jeg ikke er en god ting. (T)

Made for Generations

Vi er et folk som elsker å være ute. Kjærligheten til naturen er nedarvet gjennom generasjoner - men det er ulla som har gitt oss tid til å forelske oss i vinteren, i kulda, i mørket og i ville stormkast.

Devolds originale gensere har overvintret utallige trender og holdt nordmenn varme i 170 år. Før tradisjonen videre med en genser som kan gå i arv fra en generasjon til den neste.

DEVOLD

DEVOLD.COM

Photo: Lars Schneider

Samarbeidspartner

Valg av sekk

Når du skal velge sekk er det viktig å prøve sekken med litt vekt oppi, sånn at følelsen av sekken blir så autentisk som mulig.

Det er viktig at sekken passer til ryggen din, så sørg for å velge en sekk i riktig rygg lengde. Mange modeller er justerbare, men bare innenfor en viss lengde.

Når du har på sekken, skal hoftebeltet festes først. Plasser hoftebeltet på hoftekammen, med 2/3 over hoftekammen, og 1/3 nedenfor. Stram så bæreselene, eventuelt toppstrammerne og til slutt brystreima. Bæreselene skal ligge godt rundt skuldrene, så ikke stram toppstrammerne for mye.

Brystreima skal sørge for at bæreselene ikke sklir utover, så ikke stram for mye da dette vil være ukomfortabelt over tid. Bæreselene skal kun bære 5-10 % av vekten og hoftebeltet skal ta resten.

Tips til turen

Pakk det tyngste så nærme ryggen som mulig.

På skiturer er det lurt å pakke det tyngste så lavt som mulig for bedre balanse.

Underveis på turen er det fint å justere toppstrammerne etter terrenget. Når du går oppover kan strammerne med fordel strammes inn, når du går flatere er det fint med litt lenger strammere.

Espen, Turveileder
DNT Oslo og Omegn

Størrelse sekk

Dagstursekker:	10–30 liter
Hytte til hytte sommer:	30–50 liter
Hytte til hytte vinter:	50–70 liter
Telttur/tung oppakning:	60–100 liter

15 % medlemsrabatt
i [DNTbutikken.no](https://dntbutikken.no)

Som DNT-medlem får du 15 % på nesten alle varer i DNTbutikken.
Du hjelper også DNT med å gi flest mulig folk naturoplevelser for livet.

Har du spørsmål rundt utstyr og kart, er du velkommen innom et av Tursentrene, eller kontakt oss på telefon/e-post. Vi er dine rådgivere.

Bergen og Hordaland Turlag
Tverrgaten 4–6, Bergen

DNT Drammen og Omegn
Bragernes Torg 3A, Drammen

DNT Nord-Trøndelag
Ole Rises gate 18, 7500 Stjørdal

DNT Oslo og Omegn
Storgata 3, Oslo

DNT Ringerike
Storgata 6, Hønefoss

DNT Sør
Gyldenløvesgate 2, Kristiansand

DNT Telemark
Torggata 15, Skien

Friluftshuset Sørenga
Sørengakaia 124, Oslo

**Hamar og Hedemarken
Turistforening**
Strandgata 45, Hamar

Haugesund Turistforening
Strandgata 171, Haugesund

Stavanger Turistforening
Olav Vs gate 18, Stavanger

Trondhjems Turistforening
Sandgata 30, Trondheim

Notodden og Hjartdal Turlag
Heddalsvegen 34, Notodden

Kongsberg og Omegns Turistforening
Kirkegata 12, Kongsberg

Osprey Ultralight Raincover er et lett regntrekk som beskytter sekken i regnvær. Den pakkes enkelt sammen i medfølgende pose, og vi anbefaler at denne alltid ligger klar i sekken når du skal på tur.

Pris fra 449,-
Medlem fra 382,-

DNT Thermos Light and Compact 5 dl holder drikke varmt i 12 timer og kaldt i 24 timer. Den har en trykknapp-kork som er enkel å rengjøre. Modellen er slank og passer perfekt i sidelommen på tursekken.

Pris 469,-
Medlem 399,-

Osprey Atmos / Aura AG LT 65 er en funksjonell, lett og strømlinjeformet tursekk. Den har justerbar rygg, AntiGravity-system og leveres med regntrekk. Med denne sekken er du klar til å takle de lengste turene.

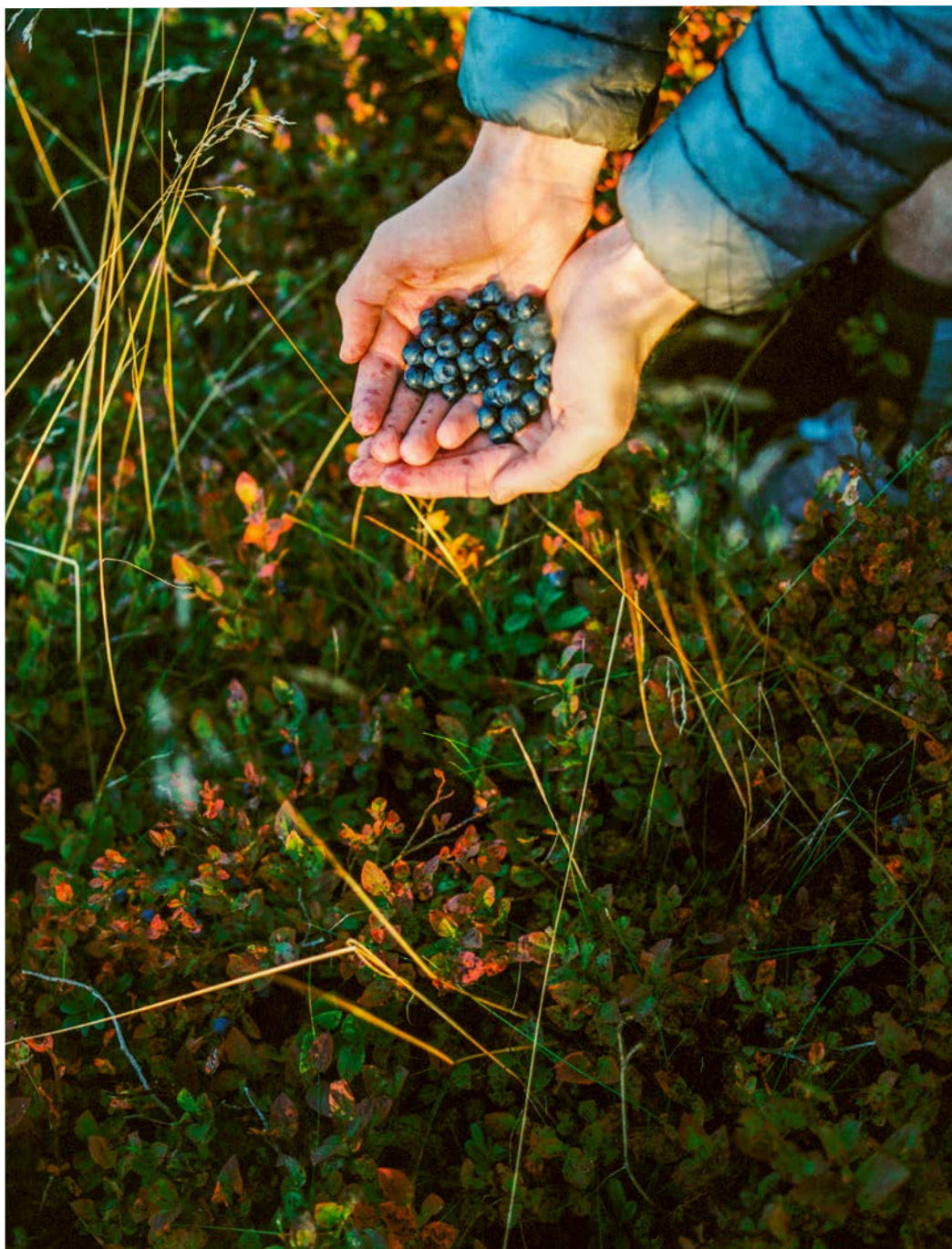
Pris 2 849,-
Medlem 2 422,-

DNT butikken.no

Ete snø, seile på vind, puste høst.

Tekst Kari Slaatsveen © Foto Magnus Nyløkken

Slik verden er, slik vi har stelt oss, kan vi knapt snakke om vær uten å legge til at været ikke er normalt, at verden slik vi kjente den, ikke helt er til å kjenne igjen. Det er den jo heller ikke, det er for vått, for tørt, for varmt, det er dystre tider for artsmangfold, for naturen og for menneskene selv.

Men så kommer suset gjennom furua som sist, mellom greiner med lange nåler som slipper i vinden, svinger ned på bakken og blir liggende.

Det suste i furuer da vi var under en meter lange, og det suser i furuer når vi nå er på vei ned igjen fra de 172 cm kroppen besteg. En ettermiddag ble jeg målt med meterstokk og blyant mot dørkarmen, og så står det der, et tall skrevet med gråblyant i den hvitmalte døråpningen: 169.

Nå juger det fine, nye passet mitt. Jeg passerer grenser som en høyere person enn jeg i virkeligheten er. Det hender jeg flyr, og ser ned på landskapenes geometri, på skyene som driver omkring oss lag på lag, slik lag på lag av bergarter og biomasse utgjør egne landskap langt under oss. Et jordfarget kart av kvadrater, sirkler, trekanter og rektangler som forstørres når flyet nærmer seg bakken.

Været har formet store områder, kjevlet det flatt, bustet det til, pakket det sammen og blåst det mot sjøen, over viddene, mot skogen. Trærne i utkanten av store, åpne, vindvennlige landskap legger seg over som gress, for alltid tvunget i en slags overrasket stilling, som når noen slenger opp en dør og roper BØH!

En hage foran et hus i en by for lenge siden: Hun var liten, og jeg var moren, og det kom en vegg av regn en julkveld. Hun så storøyd på alt vannet fra en overbygget veranda, og jeg sa: Skal vi ta en dusj?

Oss to, i underbukser og trøyer ute under alt vannet som falt ned over oss, rundt oss, bløtte opp gresset, rant i gatene utenfor, sendte naboens katt inn under syrinene som en rasende hyssing.

Alltid siden, når det har styrtregnet i juli, har vi husket kvelden i den hagen.

Varme sommernetter uten genser, fortsatt i sandaler, ennå med vått badetøy i sekken, gjennom stille gater der sola fortsatt henger over parken i enden av gata, ligger igjen i meg, i oss, og vi kan tro vi fortsatt kan kjenne den varme lufta mot bare armer og legger, luktene fra duggvått gress og asfalt, hundepiss og bensin, syriner og kaprifol, at det ligger på en egen lagerhylle i hukommelsen, alt dette.

Og har du søkt ly for vinden bak en stein på en vidde, sittet inntil mens vindkastene stryker forbi på hver side og sett utover lav og lyng, et hvitgrønt, svakt bølgende landskap uten ende, moltemyrer lenger ut, ørn på vingene høyt over, kan du antagelig fortsatt, lenge etter, kjenne steinen mot ryggen og lukt av lav, av fuktig ull og etter hvert myr, selv om du nå er et annet sted i verden.

Si ord. Si hagl, og jeg ser en pram med en liten Evinrude påhengsmotor på vei gjennom haglbyger, rullende torden

og lyn som splittet horisonten mot bredden en halvtimes båttur lenger inn. Mørke regnfrakker, mørk pram, mørk himmel, mørke graner langs land, mørke kuer på jordene, mørkt vann langs kjølen, mørk sommer.

Si vinter, og jeg kjenner den rå lufta over snøflatene, opplevelsen av å trekke den dypt ned i lungene, liksom glefse den i meg, slik jeg tenkte jeg ville da jeg så snøen utenfor toget på Bergensbanen sist vinter og opplevde det som helt urimelig at jeg ikke skulle ut i vinteren, men bare bli sittende i en kupé uten vinduer til å åpne, bare kjøre videre, vekk fra det deilige, hvite landskapet som begynner rett ved togsporet og som ikke slutter før du vil eller må det selv.

Å åpne kjeften mot den kalde lufta i skisporene mellom bjørkestammene som først står skrint det første stykket ned fra fjellet, så tettere inn mot beitemark, enger og gårdstun under dyp snø. Når vi setter skiene fra oss, synker de ned til marken der snøen er grunn under takskjeggene og vi kan kjenne våren der nede.

Så legger jeg hodet bakover og strekker tunga ut som en rød løper for noen kjerringfiller på vei ned fra en plutselig svartblå himmel, og alt omkring oss blir fuktig, klærne blir tunge, og så kommer vinden, feiende over tunet og treffer husveggen som har tatt imot så mye vind i så mange år at huset luter litt, slik vi selv lener oss ørlite mot en side etter hvert som årene stables hos oss.

Årene mine stables ikke i ryddige Mytting-stabler, i kunstferdige vegger av løsv ved, i harmoniske reisverk av tørre, brennklare vedstykker. Mine år blåser gjennom livet som markløpere, tumler innom livets holdeplasser, og jeg mener selv at jeg gjør så godt jeg kan for å holde orden og å holde følge.

Jeg sto en sommerdag i liten storm og lente meg på vinden, med armene ut som en skarv lente jeg meg på vinden og hylte sammen med den, for ingen hørte meg, men alle hørte vinden. Først holdt den meg i diagonal posisjon mot havet, så slapp den taket, og jeg snublet forover. Snoren løsnet i anorakken, anorakken ble et seil og et stormkast sendte meg som et rødt flyveekorn bortover sanden. Jeg ville ikke reise derfra, jeg ville stå mot vinden og bli en vindblåst, sandslipt figur med bleket anorakk og havblikk, men jeg dro hjem, de fleste gjør gjerne det, selv om dette landet i mange kroker og kriker hadde nytt godt av at flere ble igjen.

Si vindusviskere! Si vindusviskere, og jeg hører den rytmiske, monotone vispingen mot frontrutene på lange kjøreturer. En av oss kjører første strekk, den andre dupper av med pannen mot sideruta, spiser fra en pose, drikker fra en termos, spiser fra en boks, ber om tissepause, tisser i skogbrynet under regntunge rognebær.

Strekker kroppen i veikanten, langt nok unna bilene som spruter forbi på våt asfalt med vindusviskerne på mellomintervall, så bytter vi plass bak rattet, spiller sanger vi har hørt før, spiser fra pose, drikker fra termos, og tettstedene flyter forbi. En barneskole med tegninger limt på vinduene, et sykehjem med gjesteparkering, flaggstang og blinkende lysrør fra storkjøkkenet. Et nedlagt verksted, et bilopphuggeri, en stengt kiosk, to hester bak et gjerde, hals over hode.

Oppover gjennom dalen sprekker skylaget, og når bilen endelig står stille, ligger landskapet der slik det lå da vi dro herfra sist, den gang sent i april da det dampet av bakken, av myrene, av lavfjellet og snøflakene innover.

Vi er sløve og stive etter sitting og kjøring og spising fra pose og har sunket inn i oss selv, men så, så går vi oppover og innover i skumringen mens vi kjenner høsten i lufta, i vinden, i pusten. ☹

B
E
L
I
M
I
T
L
E
S
S

TRAIN TO PERFORM WITH
THE ULTIMATE SMARTWATCH
FENIX® 8

Om ein isbre kunne snakke, kva hadde han fortalt?

Tekst og foto Line Hårklau

Bremonologane

Jostedalbreen hadde nok skrytt og snakka høgt og lenge om alle krinklar og krokhar han kjenner, og alle folka han har møtt. Om alle som vil sjå på han, ta på han, gå på han. Han hadde garantert fortalt historier frå verkeleg gamle dagar – kanskje ei skrøne eller to – men samtidig gjort det klart og tydeleg at han er langt frå nokon olding. Maks 5000–6000 år gamal. Tenk på forfedrane mine, ville han sikkert sagt, det er dei som verkeleg har forma landet.

Under den siste istida, for 117 000 til 11 600 år sidan, var heile Noreg dekt av ein samanhengande stor isbre. Ei iskappe som skura svaberga du har lege på i sommar, grov ut dalane du har vandra i, og forma landskapet slik vi kjenner det.

– Breen har ei veldig viktig rolle i å modellere og skape landskapet vårt, fortel geolog, breførar og DNT-turleiar Thorbjørn Kaland.

– Mange kjenner U-dalar og V-dalar frå skulen, men det er fleire andre landskapselement som òg er signaturar frå breen.

Geologen snakkar om eskerar, som er ryggar skapt av smeltevassdreneringa under isen. Vidare har du morenar, store delta, jettegryter, skuringsstriper og spylerenner, for å nemne nokre.

– Du kan lese landskapet når du går på tur, og det er eg litt oppteken av. Ein av dei største truslane mot friluftssopplevingane våre er denne her, seier

han og løftar opp mobiltelefonen.

– Der måler vi turen i staden for å nyte han. Vi skal telje skritt, høgdemeter og kaloriar, og gløymer å sjå på kva breen har skapt.

– *Kva ser du når du er ute på tur?*

– Eg ser breen i heile landet. Ein ting vi ikkje tenker så mykje over, er arbeidet breen har gjort for å skape den vakraste skjergarden i verda, eller berre det at vi har ein skjergard. Reiser vi sør for Noreg, er kystlinjene ei endelaus rett linje i form av ei sandstrand, eller som ein klippevegg. Istidene har skapt skjergarden, fortel han.

Isbreane vi ser i dag, er, i motsetnad til kva ein kanskje skulle tru, ikkje overlevarar frå førre istid.

– Mange trur at isbreane i Noreg er restar frå siste istid, men etter den var det mykje varmare enn i dag. Vi finn restar etter skog på Hardangervidda, til dømes.

Under denne perioden blei Noreg truleg meir eller mindre isfritt, før ein ny kuldeperiode slo inn for kring 6000 år sidan. Breane vaks fram på ny og nådde si største utbreiing under det vi kallar *den vesle istida*.

– Den vesle istida hadde høgdepunkt rundt år 1750, og etter det har klimaet blitt varmare og varmare, fortel Kaland.

For menneska har isbreen vore både eit hinder

↖ Skuringsstriper oppstår i fast fjell når steinar frys fast i underkant av breen og blir ført med nedover.

→ Thorbjørn Kaland har i mange år leia bre- og geologiturar i regi av DNT. Her på veg til Finsehytta etter ein tur på Blåisen, som er ein arm av Hardangerjøkulen.

og ein ferdselsveg. No oppsøker dei færraste breen fordi dei må, men fordi dei kan.

– Breen har ein magi. Alle kan oppleve breen utan å nødvendigvis gå på han – då må du ha kurs. Det er ei rik oppleving, fordi ho er så eksotisk. Dei fleste menneske bur langt borte frå ein bre.

– *Kva tykkjer du er mest fascinerande med breen?*

– Å sjå bevegelsane, kike ned i bresprekkane og tenkje seg at her er jordskorpa i bevegelse. Eg likar å tenkje på breen som ein bjørn som ligg over fjellet, med lemmer ned i ulike dalar. Han ligg der og rører på seg, og du høyrer han knakar. På ein måte er breen livlaus, men på ei anna side er han veldig levande. Levande og livlaus.

Brenndalsbreen kunne funne på å trekke fram i tida mellom 1650 og 1700. Då rykte han 4,5 kilometer ut i dalen og gjorde om frodig slåttemark til eit ugjestmildt ismassiv. Bøndene omtalte synet av han «som ei kvit kyr i himmelsjå». 12. desember 1743 hadde gjerne vore eit sårt minne. Eit kraftig regnvêr gjorde at isblokker rasa ut og tok livet av alle på garden Tungøyane, med

unntak av ein 12 år gamal gut og ein tenestdrenge. Breen hadde kanskje sagt audmjukt at han ikkje rådd over vêr og vind, ei heller menneska. Briksdalsbreen i dalføret like ved hadde heilt sikkert halde eit aldri så lite foredrag om staselege engelskmenn som dukka opp på slutten av 1800-talet, og flotte fjordhestar som drog stadig fleire turistar fram mot brefronten. Han hadde garantert snakka om då han sette rekord tidleg i 1990-åra. Då rykte brearmen heile 200 meter fram på berre fire år. Men så hadde han nok blitt meir alvorleg, endra stemmeleie og mumla noko om at han syntest kreftene var reduserte, at han ikkje makta å rekke over like mykje. Det var blitt langt ned til turistane no.

For mange av gardane rundt Jostedalsbreen var den vesle istida ein krevjande periode, med store skadar på bygningar, beitemark og avlingar.

– Folk svalt, rett og slett, fortel professor emeritus Atle Nesje ved Institutt for geovitskap ved Universitetet i Bergen. Han er òg knytt til Bjerknes-senteret for klimaforskning.

Den dramatiske hendinga på Tungøyane blei

skreven ned av Martinus E. Bødal. Nesje kom over dokumentet då det dukka opp i ein safe hos ein ven av han i Oldedalen. Nesje fortel vidare om at bønder i dalen ikkje makta å betale skatten dei var pålagde. Hugleik Tungøen og Johannes Paulsen Qvamme var sendemenn og la ut på fleire lange og farefulle ferder til kongen i Danmark for å fortelje om stoda.

– Hugleik Tungøen omkom i Sværeskaret på Gaularfjellet på ein av desse turane.

I etterkant av den vesle istida blei breane mindre, før snørike vintrar gjorde at brearmene på ny vaks fram i 1990-åra. Sidan Briksdalsbreen si veldige framrykking for kring 30 år sidan har han gått meir enn 800 meter tilbake. I det store og det heile deler alle isbreane i Noreg og elles i verda ei liknande historie. Sidan tusenårsskiftet har dei minska i volum, og brefrontane har smelta tilbake.

– Vinternedbør og sommartemperatur er dei viktigaste faktorane som påverkar breen, ein slags rekneskap mellom inntekter og utgifter. Etter 2000

har vi hatt nokre varme somrar, og med unntak av nokre få år har breane hatt ein negativ massebalanse, fortel Nesje.

– *Kor mykje av smeltinga kan tilskrivast menneskeskapte klimaendringar?*

– Dei endringane vi ser, er eit resultat av både naturlege og menneskapte endringar. Det menneskeskapte bidraget blir større og større, og hovudårsaka til bresmelting verda over er den globale oppvarminga. Ein nedbørsrik vinter kan kompensere og gjere at breane legg på seg enkelte år, men trenden er heilt udiskutabel.

*Ja, ja, ja, hadde sikkert **Hardangerjøkulen** kommentert på Jostedalbreen si breiale avhandling. Han er kanskje størst, men kan ikkje skryte på seg å ha figurert i ein Hollywood-film. Så hadde kjempa på Hardangervidda lagt ut om Star Wars og isplaneten Hoth, om Luke, Leia og Han, og eit helsikes vêr under innspelninga. Den andre verdskrigen hugsar han nok òg godt. Soldatar som*

↓ Fotopause på Blåisen. Brearmen gjekk i si tid heilt ned til Finsevatnet.

A man in outdoor gear, including a blue beanie, a green jacket, and a backpack, stands in a forest. The background shows tall trees and a path.

KJØP

DISSE

BUKSENE!

Men det er ikke alt vi vil at du skal gjøre

Våre Vidda-bukser har nå blitt testet ute i naturen i over 25 år. Vi har utviklet dem for å være slitesterke, funksjonelle og tidløse, og produsert dem med mål om å forårsake så liten miljøpåvirkning som mulig. De er laget for å tåle flere tiår med bruk, og deretter bli gitt videre til neste generasjon eller solgt på brukmarkedet.

På denne måten blir det produsert færre produkter, det brukes mindre energi og færre produkter blir kastet. Men for at denne kjeden skal fungere, må du gjøre din del og bruke buksene så lenge som mulig. Du må ta vare på dem og reparere dem om det blir nødvendig, og viktigst av alt – ikke erstatte dem med et nytt par hvert eneste år.

Vi vil hjelpe deg på veien, med ekspertråd om vedlikehold og lett tilgjengelige reparasjonstjenester.

Hva sier du? Vi håper dette gir like mye mening for deg som det gjør for oss, og også for miljøet.

sveitta seg opp på plataet med tjærepapp og sagflis for å lage flystripe. Jøkulen hadde tenkt sitt, han hadde jo det, og blei ikkje overraska då planane vart lagde på is. Ja, desse menneska finn på underlege ting, kunne **Svartisen** humra medan han fortalde om då nokon truga med å kome og hogge ut isbitar, som dei skulle selje dyrt til restaurantar verda over. Ikkje at det hadde plaga han så innmari i det store og det heile, han er trass alt nest størst i Noreg, men det blei for dumt å fyke kloden rundt med klumpar frå ein smeltande isbre.

– *Kva er konsekvensane av at breane no smeltar og blir mindre?*

– I Noreg skjer kring 15 prosent av vasskraftproduksjonen med utgangspunkt i elvar med utspring frå breen. Når breane blir mindre, eller kanskje smeltar heilt, vil den jamne store vassføringa forsvinne. Ein blir meir avhengig av nedbør og vil få større variasjonar i vassføringa, som igjen påverkar heile økosystemet langs elvane.

Atle Nesje trekker også fram geofarar som ras, og innverknad på reiseliv og turisme.

– Dei skjelv nok litt i buksene i Briksdalen og er spente på korleis turismen blir framover. I Jostedalen smelta Nigardsbreen tilbake 40 meter i fjor, og det blir vanskelegare å kome inn på isen. Dei slit med å ha gode og sikre turar på breen. For DNT vil gjerne brekryssingar som før var trygge, bli meir utfordrande.

– *Korleis opplever du denne endringa?*

– Eg blir litt trist og lei meg. Eg fekk oppleve då breane var store i 1990-åra. Endringane er store, og tilbakesmeltinga skjer mykje raskare enn vi trudde tidlegare. Kanskje vil 90 prosent av dei norske breane forsvinne i løpet av dette hundreåret.

*Eg har mange løyndomar, men dei blir stadig vanskelegare å halde på. Noko slikt ville kanskje **Lendbreen** sagt, før han hadde ramsa opp alt arkeologane har funne: ski, klede, bogar, piler, vandrestavar, hesteutstyr og hestebæsj. Eit hundeskjelett med halsband. Over 3000 gjenstandar totalt. Medan store delar av isen i Noreg er på veg ut av historia, trer spor frå ei anna tid fram i lyset.*

«Isen er ei tidsmaskin for oss menneske, kor funna blir teke vare på som om dei var i ein fryseboks.»

Espen Finstad, brearkeolog

← Du har garantert vore på tur og tenkt: Korleis hamna denne steinen her? Ein slik stein blir gjerne kalla ei flyttblokk og har blitt frakta hit av breen.

– Neste veke skal eg ut til Lendbreen, då veit eg at vi kvar einaste dag kjem til å gjere fleire titals funn, fortel brearkeolog Espen Finstad.

Han leier programmet *Secrets of the Ice* i Innlandet fylkeskommune, som arbeider med inn-samling, kunnskapsproduksjon og formidling av arkeologiske funn som smeltar ut av isen. Sidan ein 3400 år gamal sko dukka fram ved Kvitingskjølen i Jotunheimen i 2006, har arkeologar til saman gjort nær 4000 funn på 70 ulike lokalitetar i Innlandet, og kartlagt fleire der det høgst truleg er gjenstandar å finne.

– Det er to kontekstar som er knytte til funna. Den eine er reinsjakt, og den andre er ferdsel, fortel Finstad.

Då villreinen trekte opp i høgda og ut på snø og is på sommaren, for å sleppe den plagande reinbremsen, nytta jegerane sjansen. Over 200 piler er funne, dei eldste 6000 år gamle.

– Vi finn bogestillingar ved iskanten og skremmepinnar dei brukte for å få dyra til å gå i ei bestemt retning, fortel Finstad.

– Rundt dei store lokalitetane våre samlar vi inn alt. Når du daterer all aktivitet, både frå menneske og dyr rundt ei isfonn gjennom kanskje 6000–7000 år, kan du få eit godt bilde av både menneskeleg aktivitet, syklusen til dyra og heile historikken til bruken av isen og dei aktuelle fjellområda gjennom lang tid.

Majoriteten av funna blir gjorde i isfonner, som i motsetnad til breen ligg i ro. Lendbreen skil seg ut med svært mange funn. Her er det tydelege spor etter ferdsel og difor eit stort spekter av gjenstandar.

– Her har folk gått over, og det dei har mista, har blitt liggande i isen.

Blant funna er ei 1800 år gamal hestetruge, det eldste klesplagget i Noreg frå 1700 år tilbake i tid og ein 500 år gamal hund med halsband.

– Isen er ei tidsmaskin for oss menneske, der funna blir tekne vare på som om dei var i ein fryseboks. No er fryseboksen i ferd med å bli øydelagd, og forhistoria smeltar fram i revers. Jo meir av den verkeleg gamle isen som smeltar, jo eldre funn vil vi gjere. Du kan i prinsippet få funn som er 7000–8000 år gamle, men ikkje noko eldre enn det, for då var det ikkje is der.

– *Er det noko de ventar på skal smelte fram?*

– Ja, det er jo eit menneske, då.

– *Kan du beskrive kjensla når du gjer eit funn?*

– Det er først og fremst veldig morosamt. Du står der og ser noko som ingen har sett på fleire tusen år. På ein av desse turane vi hadde seint på hausten i fjor, der du går ved ein iskant og ser ei 3000 år gamal pil ligge der – du stoppar opp og må puste litt. Samtidig har du heile tida eit bakteppe. Du blir slått av kor store endringar som skjer i landskapet, og det er trist å tenkje på at dei er menneskeskapte. ☹

Blåisen er ein lett tilgjengeleg brearm. I området kan du sjå fleire moreneryggar frå ulike framstøyt breen har hatt opp gjennom tida, samt eskerar og tydelege skuringsstriper.

Fakta

BREAR OG FONNER I NOREG

- Det totale brearealet er 2328 kvadratkilometer, der 928 kvadratkilometer er i Nord-Noreg og 1400 kvadratkilometer i Sør-Noreg.
- Jostedalsbreen er den største breen i Fastlands-Noreg.
- Austre Okstindbre kan vere den eldste breen i Noreg. Her det funne spor frå 9000 år tilbake, noko som kan tyde på at han har overlevd sidan siste istid.
- Juvfonne i Jotunheimen har svært gamal is, ca. 7600 år gamal. Det er den eldste isen som er datert i Noreg.
- For å danne ein bre er føresetnaden at det over fleire år kjem meir snø om vinteren enn det smeltar i løpet av

sommaren. Når snøen blir tjukk nok, blir han danna om til is og sig nedover som ei sakteflytande elv.

- Isfonner oppstår i område med permafrost og har liten eller ingen bevegelse mot underlaget.
- Isbrear er sensitive for klimaforandringar og blir rekna som ein nøkkelindikator for endringar i klimaet av FN's klimapanel.
- Ifølge ei kartlegging frå 2022, utført av NVE, har 365 kvadratkilometer isbre smelta vekk sidan førre kartlegging i perioden 1999–2006.

Kjelder: NVE, Bjerknessenteret for klimaforskning

FERDSEL PÅ BRE

Om du vil ferdast på breen, oppmodar vi deg om å gjennomføre brekurs. Eit godt alternativ er å bli med på ein tur med breførar. Du kan finne både kurs og turar i aktivitetskalenderen til DNT på dnt.no. I tillegg finst det ei rekkje andre aktørar som tilbyr brekurs og guida Bretur – undersøk gjerne kva som finst i ditt nærrområde.

**Wool
Specialist
Since 1939**

Lufta er for alle!

Aclima WoolNet skaper små luftlommer som gir optimal varmeregulering, uten at du får den klamme følelsen. Merinoull bidrar selvsagt også til å hemme lukt og holder deg varm selv hvis du blir våt.

På tide at du også finner ut hvorfor hemmeligheten ligger i luften?

 ACLIMA®

aclima.no

〈 VEIVISEREN 〉 Forfatter og friluftsekspert Marius Nergård Pettersen deler råd og erfaringer med turutstyr.

→ Det er mange måter å bo ute på, også når uværet herjer. De har sine fordeler og ulemper, men én er nok absolutt mest behagelig.

Tarp

→ Åpent og luftig

Purister innen friluftsliv ligger under en enkel duk, en såkalt tarp. Dette kan fungere i mange forhold, også uvær, så sant tarpen er av god kvalitet og utstyrt med solide festepunkter og barduner som kan tilpasses leirplassen. Hovedfordelene til en tarp er fleksibiliteten. Den kan festes høyt og åpent i godvær, og lavt og som en «vegg» i ruskevær. Med en åpen ende kan den også kombineres med bål, noe som er behagelig om man blir værende på samme sted lenge.

En ulempe er sårbarhet for vind. Det krever trening å feste duken vindsikkert, og i alle tilfeller må man være forberedt på frisk gjennomtrekk og kjølige forhold. Det er derfor en stor fordel med en mest mulig lun leirplass. Andre ulemper er at du ligger rett på bakken – og at du er mer utsatt for mygg og knott i sommersesongen.

Tarp brukes i all hovedsak i skog, men det er teknikker for å bruke dette også i öppna landskap. Jo mer åpent, jo mer bør du ha øvd på oppsett og testet tarpen før tur.

Hengekøye

→ Din egen kokong

I skog er hengekøye et alternativ. Å bo over bakken har én fordel: Det kan, om du har satt opp køya på en god måte, oppleves som tørrere enn både tarp

og telt. Likevel vil vi først og fremst anbefale hengekøyer i godvær. De er mer utsatt for vind og regn, og det er vanskeligere å tilpasse leiren til vindretning og værskifter når du er avhengig av trær å henge køya i. Det er også kaldere å henge med jevn utskiftning av luft under deg enn det er å ligge på bakken.

Det betyr ikke at det ikke går an å bruke hengekøye i uvær. Med en tarp kan du lage ly også her, mens et solid liggeunderlag og en like solid sovepose sikrer isolasjon. Merk at soveposer med syntetisk fyll isolerer bedre under deg enn dunposer, da syntetmateriale ikke klemmes like flatt som dun. Bind noen taustumper rundt opphengstroppene i hver ende av køya, så hindres regnvann fra å renne langs stroppene og inn i senga di. For de virkelig hengefrelste finnes det for øvrig mye spesialutstyr, blant annet hengekøyer med integrert myggnett og/eller regnduk.

Ved mye vind (og egentlig ellers også): Ta en kikk opp og se at du ikke ligger under en stor grein eller tretopp som står i fare for å knekke og falle ned på deg.

Telt

→ Huset i sekken

Teltet er nok selve *turhjemmet* for de fleste utesoverere. Telt er som regel enkle å sette opp, de tåler mye og gir mye ly. Hva de tåler og hvor godt de fungerer begrenses bare av hvordan de er konstruert. Det finnes utallige varianter. Velg et som er lagd for det tøffeste du har tenkt å utsette det for. Skal du bruke det i lavlandet i sommerhalvåret? Da kan nesten alle telt brukes. Fjell og kanskje vinter? Da bør du sette deg bedre inn i spesifikasjonene og ta mer bevisste valg ettersom hva som passer dine turer.

Ingen ulemper? Joda. Et telt lukker deg for eksempel mer inne fra utsikt og naturopplevelse enn det både tarp og hengekøye gjør. I godvær kan man savne luftigheten. Det har også en tendens til å samle opp en del kondens på innsiden, noe som kan oppleves som klamt og fuktig. Men i uvær som vind, regn og snø er ofte selv ganske enkle telt det mest lettvinne, stabile og trygge alternativet der ute.

Læring og ly

→ Husk!

Uteovernatting i ruskeforhold er lettere og tryggere jo mer trening og erfaring du har. Derfor er det en stor fordel å ha overnattet en del i godvær og nærskog før du står langt inni fjellet og ser stormskyene komme over horisonten. Øv og lær.

Begynn med den mest grunnleggende leirregelen: Søk ly! Ved fare for uvær, slå leir bak og innimellom noe som tar av for det verste. Det spektakulære utsiktspunktet kan du spare til en annen gang. ☺

LA SPORTIVA®
innovation with passion

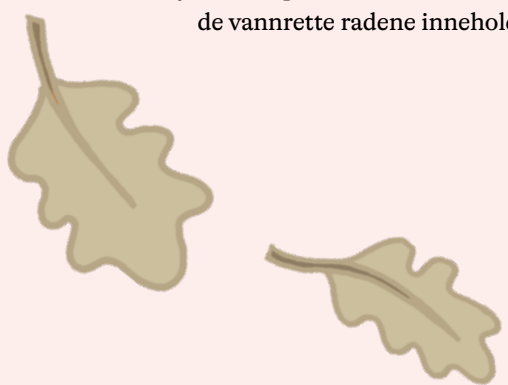
Å bruke naturen som lekeplass gir gode minner for liten og stor. Alle barn som er medlemmer i DNT er automatisk med i Barnas Turlag. Bli med oss på tur, lek og aktiviteter ute. Oppdag hva som skjuler seg i nærskogen, og få nye lekekamerater der dere bor. Bli medlem i Barnas Turlag for bare 150,- i året.

SUDOKU

	3	2	
1			3
2			4
	4	1	

Fyll ut de åpne feltene slik at både de loddrette og de vannrette radene inneholder tallene 1-4.

	2				
6	4		1		
2	3				
				2	6
		2		3	5
				4	

Her skal du fylle ut tallene 1-6.

Hurra for høsten og massevis av høstvær!

Jeg elsker å være ute i naturen om høsten, og særlig hvis det er litt uvær, faktisk. Noen ganger blåser det skikkelig, og da er det så gøy å løpe med vinden i ryggen! Jeg lover at du setter ny rekord på 60-meteren hvis du har god medvind! Det gjorde i alle fall jeg ... Når det regner, blir det også noen skikkelig fine

søledammer som jeg elsker å hoppe i, men det er jo lurt å ha på gode gummistøvler, da. Og du – nå som det blir tidlig mørkt om kveldene, er det ganske spennende å leke gjemsel i skogen, eller ta en tur ut med lommelykt, eller gå ut og se på stjernerne hvis det er klarvær.

Foto: Petter Nordbo

Ny hytte på Fjøløy

Velkommen til ei storstue med militærhistorie i veggene! Fjøløy fort er et anlegg med to bygninger, og passer perfekt for skoleklasser, grupper og lag som vil oppleve den vakre øya i havgapet. Her ute mot Kvitsøyfjorden kan du oppleve litt av norsk krigs- og etterkrigshistorie kombinert med ekte naturopplevelser. Fortet på 270 dekar har mange muligheter. Her kan du gå på tur, fiske, bade, dykke, padle havkajakk – og studere installasjonene fra den militære perioden. Stedet ble åpnet for fri ferdsel i 2011, etter at området hadde vært stengt for folk flest i over 70 år. Fortet ble etablert av tyskerne i 1941 og overtatt av det norske forsvaret i 1945. Denne hytta er ei utleiehytte. Den bestilles og betales på forhånd og er låst med egen nøkkel. Nøkkel hentes i Tursenteret i Stavanger før avreise og leveres også her etter turen.

Skapt for
norsk hverdag.
Hver dag.

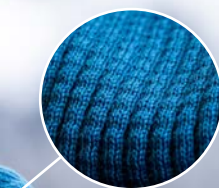
15% RABATT
HØST15

Koden er gyldig t.o.m.
1. november

Holder deg tørr og akkurat
passe varm. Uansett aktivitet.

Original strikkemetode med flere
luftlommer gir ulltøy med bedre
isolasjon, og som effektivt slipper
ut varmen du har til overs.

Se lanullva.no

Luftlommer gir
bedre pusteevne

Sporbar
merinoull

 Milrab

**TID FOR
EVENTYR**

PRJ-B001-1ER

PRJ-B001B-2ER

- **BLUETOOTH® SMART**
- **VERDENSTID-FUNKSJON**
- **TELEFONFINNER**
- **KULBEBESTANDING (-10°C)**
- **5 ALARMER**
- **SOLCELLEBATTERI**
- **SUPERILLUMINATOR**
- **NEO-SKJERM**
- **MINERAL**

SKANN QR-KODEN • UTFORSK PROTREK • BRUK RABATTKODEN PROTREK OG SJEKK DIN RABATT

CASIO

PRO TREK

One with Nature

Foto: Henrik Kyte Assmann

Ansiktsløft på Gaukhei

Gaukhei er den eldste turisthytta i Setesdal Vesthei, og er en perle av en plass. Anlegget er plassert på en fredelig voll dypt inne i heia og har de siste årene fått en real oppussing. 85 år gamle Bjørn Brandtzæg ledet dugnadsarbeidet, både i planfasen og utførelse. Hvert helikopterlass ble målt på kiloen for å minimere antall turer. Nytt båthus har vært en del av prosjektet, med gratis lån av kano og utstyr til padling. Området har vært kjent for godt fiske i over 120 år, og når det i tillegg er mange dagsturmål i området, så anbefales det varmt å ikke bare haste forbi, men å bli et par netter.

Ny badstu på Torfinnsbu

DNT-hytta Torfinnsbu i Jotunheimen har fått en fantastisk badstue. Konstruksjonsvirke til vegger og tak er hentet fra Statsbyggs prosjekt i regjeringskvartalet. Også vinduer og gulvbelegg er ombruksmaterialer fra ulike prosjekter. Over 1500 dugnadstimer ble lagt ned før den nye badstua kunne

erklæres som åpnet. Badstua har plass til 8 personer, eget skifterom, vedskjul og sittekrok. I tillegg ligger den rett ved vannet, så det er kort vei til et avkjølede bad. Betaling gjøres pr. person ved forhåndsbestilling i DNT hyttebestilling, eller på plassen via DNT hyttebetalingsappen.

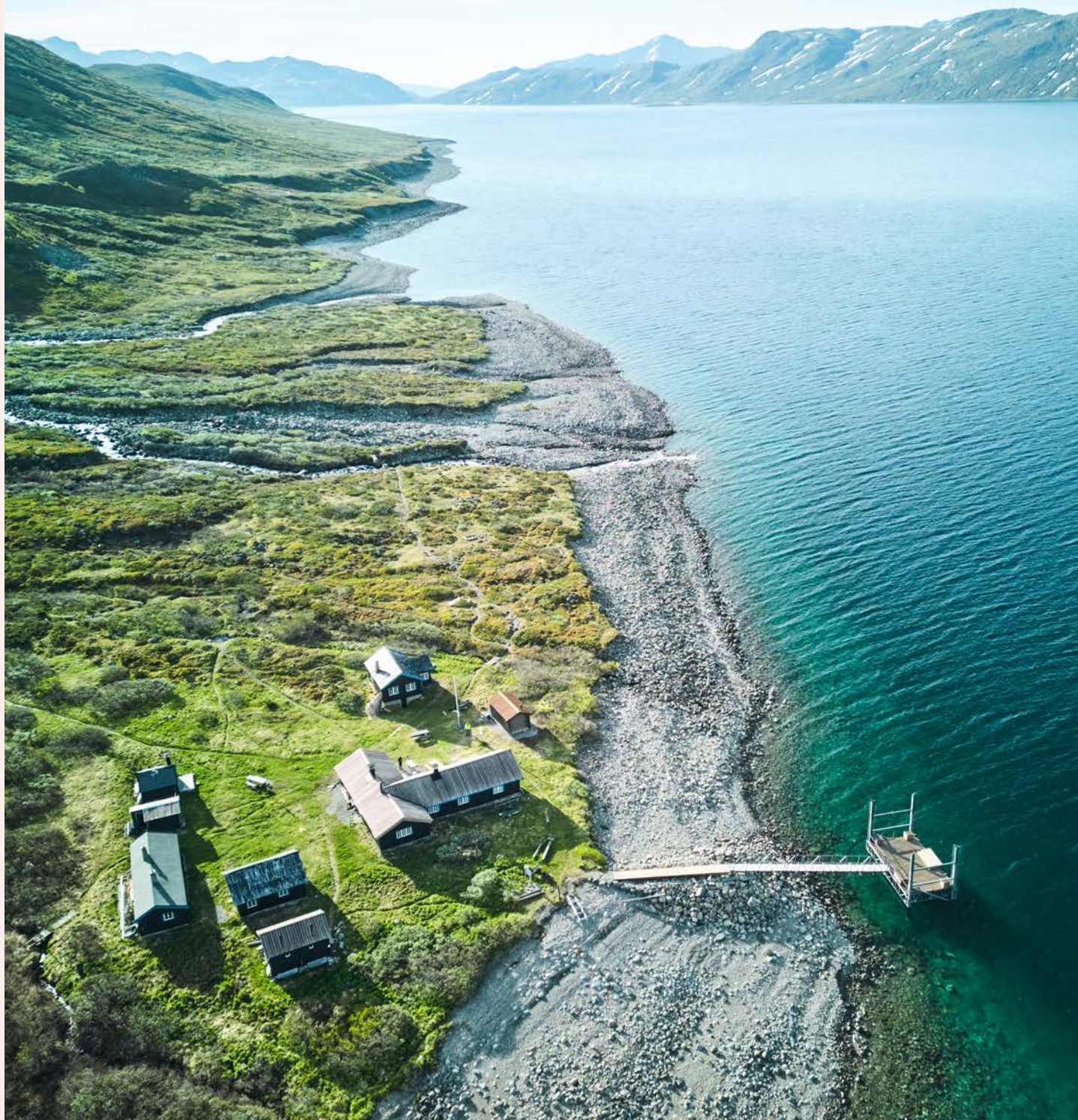

Foto: Daniel Jacobsen

Foto: Guro Skaara

To nye kysthytter ved Ormerfjorden

I juni i år åpnet DNT Telemark to nye kystledhytter. Eikenes Øst & Vest ligger ved Ormerfjorden, cirka 1 mil sør-sørøst for Porsgrunn. De ligger med 50 meters mellomrom og er identiske. Hit kan du kjøre helt frem. Det er fem sengeplasser, samt en ekstra madrass på hver hytte. I nærhet av hyttene er det brygge og badebasseng, og du kan ta den korte gåturen til badebasseng ved DNT-hytta Sildevika. Begge hyttene bestilles som hele enheter, hver for seg.

Fottur langs norskekysten til Svalbard med MS Trollfjord!

29. juli - 12. august 2025

Boreal Adventure

©Jan Erik Bergstad

Vi skal blant annet gå Rampestreken, Reinebringen, Sarkofagen på Svalbard, Hesten på Senja, Fløya i Svolvær og vandre på Træna og mye mer. Ikke nok med det; hjelpensjon om bord med drikke til måltider og fotturer i regi av Boreal Adventure er inkludert i prisen!

BESTILL FØR 31.12.24

Op få utflukten «Nordkapp og kongekrabbeopplevelse» gratis og 1000 kr til å bruke om bord.

For informasjon og påmelding ta kontakt Boreal Adventure 51 82 02 10 www.borealreiser.no

PRIS FRA 44 390 KR

Gjelder pris fra kr i innvendig dobbelt lugar, hjelpensjon inkl. drikke og utflukter ifølge program. Turen må bookes hos Boreal Adventure. Egne avbestillingsregler gjelder, Les mer på våre nettsider www.borealreiser.no

 HURTIGRUTEN

**I 2023 mottok DNTs turlag og foreninger
ca. 2,4 millioner i grasrotmidler.
- Bli grasrotgiver du også!**

Foto: Lillian Brekke

Norsk Tipping

Storøvelse på Leirvassbu

ULENDT er en årlig øvelsesuke for Norsk Luftambulans som skjer i samarbeid med øvrige nødetater i Norge. Hvert år arrangeres dette i fjellene ved Jotunheimen og med base i Lom. På den avslutt-

ende dagen av årets ULENDT-øvelse ønsket de en større brann- og redningsøvelse i en betjent turisthytte. DNT var derfor meget godt fornøyd med at de ønsket Leirvassbu som øvelsesobjekt. DNT

Oslo og Omegn og Terje Sølva (vertskap) fikk testet seg på egne interne rutiner, og de fikk også mye nyttig erfaring på hvordan et samarbeid med nødetater skal foregå best mulig i en livreddende innsats.

Foto: Marianne Wennesland

Fjellbanken støtter DNT-hyttene i fjellet

Banken støtter DNT Oslo og Omegn sitt arbeid med å utvikle de betjente DNT-hyttene i bankens områder i Nord - Gudbrandsdalen. Fjellbanken tilbyr også de **beste boliglånsrentene til deg som DNT-medlem.**

Visste du at

- Fjellbanken støtter satsningen på grønn energi til Glitterheim?
- Du får Fjellbanken sine beste boliglånsrenter, nå også Fjellbanken DNT Flexilån/Rammelån?
- Du kan gjøre avtale hos våre rådgivere på Oslo-kontoret i Karl Johans gate 6?

Ønsker du et uforpliktende tilbud - kontakt oss på fjellbanken.no eller send oss en henvendelse på bankpost@fjellbanken.no

DNTs bærekraftsrapport for 2023

For tredje år på rad legger DNT frem sin bærekraftsrapport som måler utviklingen på veien mot målene for 2030. Rapporten viser at vi er på vei i riktig retning. En viktig del av innsatsen i året som har gått, har vært å legge til rette for å bruke naturen, men uten å forbruke den. Et viktig mål i DNTs bærekraftstrategi er også å inspirere medlemmer og samfunnet til å ta mer miljøsmarte valg i hverdagen. For å dele gode ideer fra medlemsforeningene har DNT laget en idébank som er tilgjengelig på dnt.no/idebank. Idébanken har nå fått nytt påfyll av gode tiltak – her kan du blant annet lese om vårt arbeid for et bærekraftig rutenett og hvordan vi jobber for å redusere forbruket av fritidsutstyr.

Rapporten og mer informasjon om DNTs bærekraftarbeid finner du på dnt.no/baerekraft.

NORSK LUFTAMBULANSE
STIFTELSEN

Det haster å få hjelp hvis du blir akutt syk eller skadet

Vi jobber for at du skal få den beste akutt hjelpen raskest mulig – uansett hvor i landet du er.

Les mer om
vårt arbeid!

SOS
BARNEBYER

Norsk natur er vår arv. Hvem skal arve deg?

Å skrive et testament er å skrive seg inn i liv som skal leve videre. Tilgodeser du SOS-barnebyer med hele eller deler av arven, sørger du for at barn får den stabile familieomsorgen de trenger for å kunne skape seg sin egen framtid. sos-barnebyer.no/testament • Tlf. 23 35 39 00 • Vi kan tilby advokathjelp.

Friluftslivet skal feires i 2025!

2025 blir nytt nasjonalt Friluftslivets år, og vi i DNT skal selvfølgelig være med på festen. Hovedmålet med året blir å få enda flere ut i naturen og med på å prøve nye friluftslivsaktiviteter. Vi vil skape begeistring for et naturvennlig friluftsliv og senke terskelen for å delta for hele befolkningen. I DNT-familien skal vi gjøre enda mer av det vi er gode på og også lansere noen store, nye nasjonale kampanjer. DNT håper å få med hele Norge på tur i 2025.

Hva har teknologi og naturopplevelser til felles, egentlig?

Teknologi gir oss naturelskere mange nye muligheter og gjør det enklere for flere å ta del i det fineste landet vårt har å by på. Som samarbeidspartner, ser vi frem til flere nye år hvor vi kan være med å bidra til DNTs arbeid for naturopplevelser og god folkehelse. I Atea er vi stolte over å kunne bidra med løsninger og kompetanse sammen med våre kunder og partnere.

[Les hvordan på atea.no](https://atea.no)

Teknologipartner

ATEA

Coolcation i vinden

PER HANASAND
Styreleder, DNT

Klimaet er i endring, og det preger været vårt. Det har også mange merket denne sommeren.

Med skogbranner og hetebølger i Europa har Norge blitt en ny toppdestinasjon for både nordmenn og utenlandske turister. Såkalt coolcation er i vinden, og det er ingenting som tilsier at det vil bli mindre interesse for ferie her nordpå.

Selv om bakteppet er dystert, er det positivt at flere får øynene opp for natur og friluftsliv. I DNT opplever vi medlemsrekord for andre år på rad. Vi er mer enn 320 000 medlemmer – og mange, mange flere har besøkt hyttene våre, deltatt på et DNT-arrangement eller gått på en T-merket sti.

At flere kommer seg ut på tur, gir bedre helse, økt livskvalitet og sosialt fellesskap. Jeg tror også det gjør at flere blir glade i naturen og får lyst til å ta vare på den. I møte med flere store samfunnsutfordringer er friluftslivet en del av løsningen.

Samtidig gjør den økende interessen at vi i større grad må vurdere hvordan vi kan bruke naturen uten å forbruke den. Trafikken må kanaliseres dit hvor naturen tåler et økt trykk, og det må investeres i besøksforvaltning slik at lokalsamfunn og friluftsområder er rigget for å ta imot dem som kommer, samtidig som vi tar vare på naturverdiene. Dette er en viktig sak for DNT i vår dialog med lokale og nasjonale myndigheter.

Det er også viktig for oss å ta ansvar for det vi selv kan gjøre noe med. Vi ønsker turister som kommer til Norge for avkjøling og naturopplevelser velkommen, men vi markedsfører ikke tilbudet vårt til utenlandske flybårne gjester. I 2021 vedtok vi en ambisiøs bærekraftstrategi, som vi hvert år måler oss selv etter, og i 2023 lanserte vi en ny veileder med tilhørende sjekkliste for å ta vare på natur og miljø når vi tilrettelegger ruter og turmål.

Vi jobber også løpende for å stimulere til grønnere valg: Gjennom Grønt kort-ordningen får du som velger å ta bussen til noen av våre betjente hytter, et gavekort som kan brukes på hytten, og med ReTuren – DNTs helt egne syverksted – reparerer vi ødelagt turutstyr, slik at det varer lenger.

Som samfunnsaktør og med bakgrunn i formålsparagrafen vår om å

sikre friluftslivets naturgrunnlag jobber vi for en mer bærekraftig og forpliktende areal- og hyttepolitikk. Det er et paradoks at stadig mer dyrebar natur bygges ned til fordel for hytter som står tomme store deler av året. Når vi selv etablerer nye hytter, har vi slått fast at vi først og fremst skal overta og istandsette allerede etablerte bygg, fremfor å bygge nytt. Og vi tror at våre nesten 600 delingshytter over hele landet kan være en del av løsningen. De er tilgjengelige for alle og kan være et alternativ til å eie egen hytte. Det er sirkulærøkonomi i praksis.

Det må vi ha mer av om vi skal løse den globale natur- og klimakrisen – og om vi skal klare å ta vare på norsk natur og muligheten til å drive friluftsliv i det vakre landet vårt.

Vi må bruke mindre ressurser, og vi må bruke ressurser om igjen. Coolcation-fenomenet skyldes i bunn og grunn det motsatte: overforbruk av naturens ressurser. Klimakrisen, og ekstremværet som følger med, viser oss hva som skjer når vi handler utenfor naturens tålegrense. Derfor er DNTs bærekraftarbeid mer enn bare ord – det er en forutsetning for at vi skal kunne eksistere som organisasjon. Sammen kan vi skape store opplevelser med små avtrykk. ☺

DIN tur er den viktigste.

Valg av telt er en tillitserklæring vi tar på alvor. Så uansett hvilken tur du planlegger har vi teltet du kan stole på til akkurat ditt bruk. Du kan også stole på at vi tar ansvar for teltet du velger lenge etter at det er kjøpt, og første reparasjon på et Barents-telt er alltid gratis.

Foto: Aste Innleggen

BARENTS

KONTAKT OSS!

Vi hjelper deg gjerne på telefon, epost eller gjennom en videosamtale for å se på et telt og ulike løsninger. Visste du at vi også tilbyr innbytte på telt? Det kan du lese mer om på våre nettsider.

Du kan besøke oss alle ukedager fra kl. 8–16 på Melhus.

- ☎ 41 42 13 00
- ✉ post@barentsoutdoor.no
- 🌐 www.barentsoutdoor.no
- 📍 Varmbuvegen 10, 7224 Melhus.

//

Gjennom turprosjektet 2000 dager ute har jeg vært på tur sammenhengene i over 1000 dager og er i gang med 1000 nye. Utstyret jeg har med meg på en sånn tur er utrolig viktig for at turen er både trygg og behagelig. Teltet mitt fra Barents har stått fjellstøtt gjennom en av de aller verste vinterstormene jeg har vært igjennom på turen så langt. I tillegg har Barents Outdoor en fantastisk reparasjonsavdeling som hjelper meg med resten av utstyret mitt også

//

Årets Villmarking, Bengt-Are Barstad
📷 @2000dagerute

			GRAVE DRILLER		SKØY		STATER EN PRØYSEN		NIKKEL DNT-HYTTE I VEST- MARKA		DNT- HYTTE PÅ HAUGA- LANDET
	SPRANG FRAKK				UVIRKSOM HAST						
							DEMPET UFRUKT- BART OMRÅDE				INNI MÅLE- REDSKAP
	MYNT- ENHET I TYRKIA								DYR KING		
					FLATE- MÅL		(HELLIG) SKÅL				
	REDSKAP		GREP FISK				BYEN VED RONDANE SVAKT				
									R I		
DNT- HYTTE I NORD- LAND		NORD SALGS- PRODUKT	KLARTE EKSAMEN		STINKA- DØREN GRUPPE		SLÅTT (SLANG) SMILE		TAU RETNING MAT	BEHOV	
								VARME HVILE			MOLDE- PRONO- MEN STROPP
UBUDEN GJEST PLAGG TRE							GNIER GROV REDSKAP		NIHONIUM		FØR VY
			STJELE TERGE			PLAGG NADA					
STUDERE ÅSSIDE				SMERTE		FLYTYPE		VULKAN KOSTBAR			
		VERTS- HUSET ORDNE				JERNBANE- SVILLER JØKEL			AVTRETDET TESLA		
LANGSOM TANN- FESTE- BEINET				NYHETS- BYRÅ DUMMING		KOMMUNE I INN- LANDET		TINE- PRODUKT STRØM			JOD 2. TONE MUSLIMSK HØYTID
					IRRITER- ER JUTUL				KORN STORT ANTALL		
3. TONE RISP OG GRUNN- STOFF		REMA-APP EN «RALL- KATTLI»		IGJEN			LITER KONGE	SMILTE ORD- KLASSE			KREPERE LITEN FYR
			KLOKKE FOR- TYNNE			KATT	RØYS EN FIKTIV POST- MANN	BALLAST SØLE			DEN 2. UKJENTE KJELKE
1/1000 LITER											FUGE
			PIANO ENERGI- ENHET		HODE- PLAGGET		DRIKK DØD FURUVED URAN			BLOD- TYPE SIGNAL SVOVEL	
HUSDYR									DNT-HYTTE I SETES- DAL- HEIANE		

Svar innen 10. januar 2025 og bli med i trekningen av et tursengesett i silke.

Send riktig løsningssetning til
kryssord@dnt.no eller
 Fjell og Vidde, Youngstorget 1
 0181 Oslo

**Vinner av kryssordet i nr. 3/2024:
 Helge Mork**

Gratulerer! Vi sender deg et sengesett i silke.

Løsningssetning: «Kom deg ut-dagen» arrangeres doganger i året. Finn flere aktiviteter på DNT.no

PÅ SKI OVER FINNMARKSVIDDA

/ 12. mars og 9. april 2025 / 5 dager

Finnmarksvidda er noe helt spesielt. Uendelig stor, hvit og mektig, røff og ekte – et stykke vill norsk natur. I mars er det gode sjanser for solglitter over snøen, og kanskje er vi så heldige å få se nordlyset også?

Skituren følger den klassiske tidligere vinterpostruten over Finnmarksvidda – fra Karasjok i øst til Alta i vest. Bagasjen blir fraktet av snøscootere, og vi bor på hyggelige fjellstuer underveis. Ja, du får faktisk oppleve «der ingen skulle tru at nokon kunne bu». Vårt siste overnattingssted har nemlig vært med i TV-programmet!

SE VÅRT VARIERTE UTVALG

AKTIV FERIEMENY

Vandring i Puglia

9. oktober 2024 / 8 dager

Lett vandring i Trevi

10. okt 2024, 10. apr, 28. apr
og 12. jun 2025 / 5 dager

Fottur i Cinque Terre

13. okt 2024, 5 avganger våren 2025
/ 5 dager

Fottur på frodige Madeira

30. okt 2024 / 11. mar 2025

Fottur på Nord-Kypros

2. og 16. nov 2024, 15. og 22. mars
2025 / 8 dager

Fottur og oppdagelsesferd på Gran Canaria

6. des 2024 og 12. jan 2025 / 8 dager

Romjulstur til Svalbard

27. des 2024 / 4 dager

Vandring og mat i Andalusia

14. mar 2025 / 8 dager

Vandring på Amalfikysten

7. apr 2025 / 8 dager

Vandring i Portugal – Sintra til Cascais

26. apr 2025 / 8 dager

Lago Maggiore

– vandringer i alpenes forgård

3. mai 2025 / 8 dager

Yogaferie i Kroatia

27. mai 2025 / 6 dager

Georgia

– fjellvandrernes skattkiste

13. jun 2025 / 12 dager

Vandring rundt Mont Blanc

4. jul 2025 / 8 dager

Det ligger i vår natur – å bidra til fellesskapet

Som DNTs hyttepartner bidrar fagfolka fra XL-BYGG til å vedlikeholde noe av det fineste vi har – turistforeningens hytter over hele landet. Fristedene i fjellheimen, ved skog og kyst byr oss på en uendelighet av opplevelser, enten det er den lune solveggen eller ly for ruskeværet vi søker etter.

Trenger du hjelp til å pusse opp egen hytte, ordner vi det også – Klappet & Klart.

XL-BYGG – Stolt Hyttepartner

Fjell&Vidde

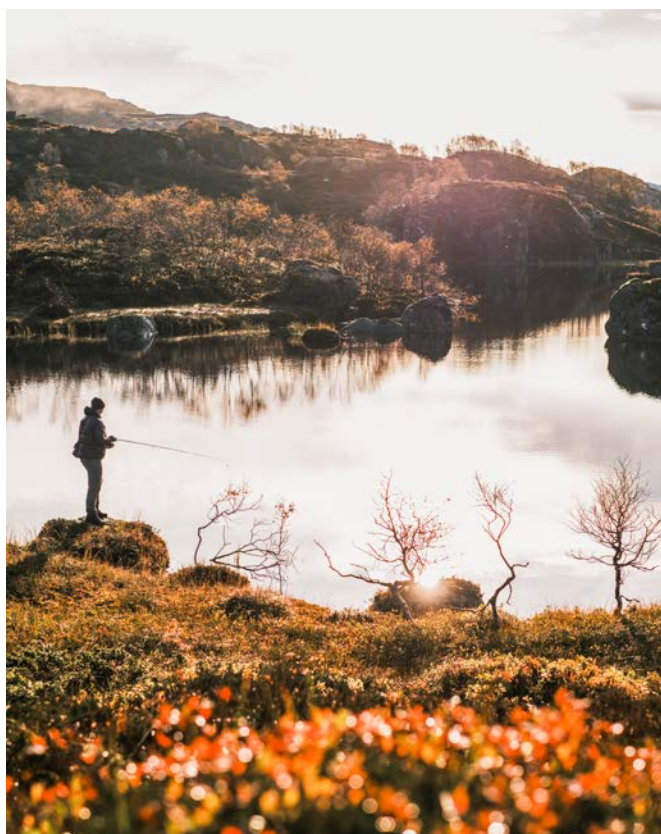

Foto: John Petter Nordbø

DNT har laget inspirerende innhold om friluftsliv siden 1868. Takk for at du er DNT-medlem og leser Fjell & Vidde.

Bergans
OF NORWAY

LightLine

NYHET:
Y LightLine Fast Winter Tights

Turpartner

Y LIGHTLINE

Raskere Lettere Varmere

Med en isolerende vinter-tights og en superlett og pakkbar dunjakke, er Y LightLine-kolleksjonen nå også klar for vinterturene.

Maksimal ytelse i færrest mulig gram.

Y LightLine er avanserte og tekniske produkter, designet for deg som vil bevege deg raskt, lett og effektivt i terrenget.

NYHET:
Y LightLine Weightless Down Jacket

Believe in Tomorrow.
Explore Today.